

هناك

Ойлик ижтимоий - маърифий журнал,
1433, Шабон, 2-сон

شعبان

عن عائشة رضي الله عنها قالت :
" كان رسول الله يصوم حتى نقول لا يفطر ويفطر حتى نقول لا يصوم وما رأيت رسول
الله استكمل صيام شهر إلا رمضان وما رأيته أكثر صياما منه في شعبان "

БОҶИЙ ДУНЁ
НЕЪМАТЛАРИ

ОИША БИНТИ АБУ БАКР
РОЗИЯЛЛОҲУ АНҲО

Muslimaat.uz

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ!

Аёл – беназир мавжудот, Аллоҳнинг яратмишлари ичра ўхшаши йўқ нозик бир хилкат. Эркак яралганидан буён ўз жуфтига талпинади, унинг таърифига чиройли сўз, гўзал ташбех, мукамал қиёс ахтаради.

Асрлар оша аёл зоти гоҳ мақтов-мадҳиялар қано-тида самоларга учирилди. Гоҳ мазамматлар арқонига маҳкам боғлаб, ер қаърига улоқтирилди. Унга «Ақли ноқис, шу боис аёллардан пайғамбар чикмаган», «Аёл одам эмас, шайтоннинг урғочиси», деган ноўрин ва қа-бих таъна-маломатлар чапланди.

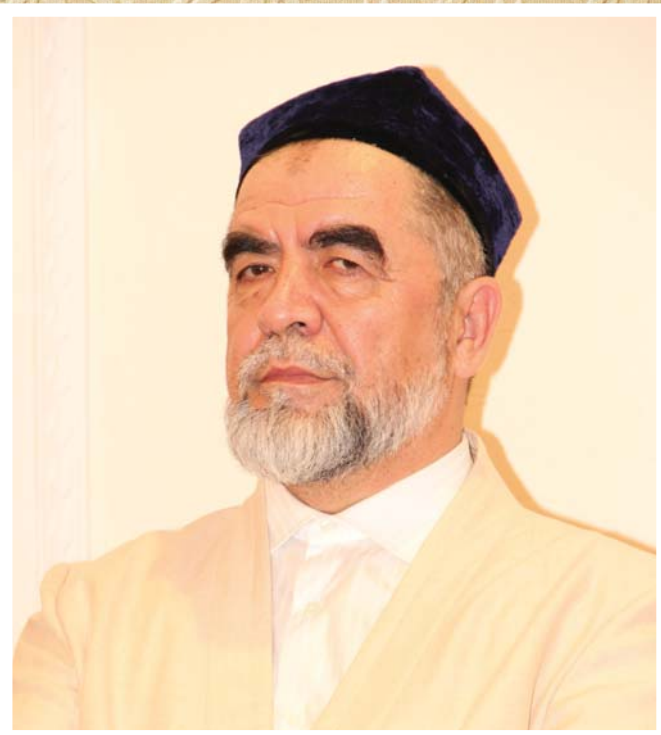
Нодон инсон пайғамбарларни ҳам оналари, яъни аёл туққанини билмади, билса ҳам, назарга илмади, бадбахт Фиръавн Яратганни тан олмай, ўзини «илоҳ» деб эълон қилганида унинг саройида туриб, унинг хотини бўлату-риб, Аллоҳни таниган, Унинг розилигини истаган Осиё бинти Мазоҳим ҳам аёл эканини эсидан чиқарди. Яман маликаси Билқис бинти Шароҳил Сулаймон алайҳис-саломнинг даъвати билан ҳеч тараддудсиз Аллоҳга иймон келтиргани ва тахтдан воз кечгани унча-мунча эркак кишининг қўлидан келмайдиган мардлик эка-нини тан олгиси келмади. Аллоҳ ҳузурдаги руҳнинг илқо қилинишидан Ийсо алайҳиссаломдек пайғамбар-ни отасиз дунёга келтирган зот – Биби Марям ҳам аёл эканини унутди. Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳисса-ломга нозил бўлган ваҳийни биринчи бўлиб тасдиқлаб, иймон келтирган ва умр бўйи Фаҳри коинотга сафдош, кўмақдош, сирдош бўлиб яшаган Хадича бинти Хувай-лид ҳам аёллар жумласидан эканидан фаромуш бўл-ди. Ўзининг нури ила бутун оламни мунаввар айлаган Ислом динигина аёлнинг даражасини кўтарди, унинг ҳақ-хуқуқларини ҳимоя этди, унга саодат эшикларини, нажот манзилларини кўрсатиб берди. Бугунги кунда муслималар дунёдаги барча ҳамжинслари ичида энг саодатлиси, энг бахтиёри, энг арзандаси ва ҳурматга сазоворидир.

«Муслимаат.уз» сайти саҳифаларида янги «Омина» номли аёл-қизлар электрон журналини ташкил этиб, муслима дугоналаримизга тухфа этиш истаги ана шу фикрлар пўртанасида туғилиб етилди. Аллоҳ таолонинг тавфики ва лутфу инояти ила истаклар рўёбга чиқиб, минг бир истиҳола ва андишалар ила сиз азизаларнинг эътиборига уни ҳавола этиш бахти ҳам насиб этди. Бар-чангиздан ўтинчимиз шуки, янги электрон журнални ўз маслаҳатгўйингиз, сирдошингиз, яқин ҳамдамнингиз сифатида қабул қилинг, унинг ҳар бир янги сони билан мунтазам танишиб бориб, кўнгилларни таскин топти-ринг. Яна бир ўтинчимиз шуки, туғилган фикрлар, ай-тилмай қолган гаплар, кўнглингиз тўлмаган ўринлар кўлингизга қалам тутқазиб, биз билан ҳамкорликка чорласа, ҳимматингизни дариф тутманг...

Барчаларингизга муслималар журнали муборак бўл-син! Ҳаммаларингизни мулоқотга, ижодий ҳамкорлик-ка чорлаб қоламиз. Ҳамиша биз билан бирга бўлинг!

Қамоли эҳтиром ила,

«Муслимаат.уз» таҳририяти.

Ҳозирги кунда кўпчилик оналаримиз фарзанди бетоб бўлиб қолса, шифокорга бир-икки мурожаат қилиш билан кифояланадилар. Аммо саждаларда узок қолиб, жигарбандининг ҳақкига дуолар қилиш, ярим тунда уйқусидан уйғониб, намоз ўқиш, намоздан сўнг қиладиган дуоларида боласининг дардига шифо сўраш ҳоллари жуда ҳам нодирдир. Шифокорни «қўлидан ҳеч нарса келмайдиган пандавақи»ликда айблагандан кўра оналарнинг ўзлари астойдил дуога киришсалар, ажабмас, Аллоҳ таоло уларга ҳам моҳир табибни рўпара қилса...

Аллоҳ таолога У Зотнинг жалолига мос ҳамду санолар бўлсин, қизларимиз ниҳоятда керакли, фойдали ҳамда савобли ишга қўлурдилар. «Омина» электрон журналининг мухтарам ўқувчиларини ушбу хайрли ишнинг бошланиши ила чин қалбдан табриклайман. Аллоҳ таолога илтижо ила бу ишнинг бардавом ва серфойда бўлишини таъминлашини тилаб дуолар қиламан. Шу билан бирга, барча имкони бор азизларимизни бу журналнинг ривожига қўлдан келган ҳиссаларини қўшишга чақираман. Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло Ўзи мададкор бўлсин!

*Шайх Муҳаммад Содиқ
Муҳаммад Юсуф*

*«Омина» электрон журналининг
ҳайъат аъзолари:*

*Дилором Ғозиева
Нозима Муратова
Назокат Қосимова
Дилафруз Юсупова
Оминахон Муҳаммад Юсуф
Одинахон Муҳаммад Юсуф
Наргиза Атажанова*

«Албатта, Аллоҳ сен билан ўз эри ҳақида тортишаётган ва Аллоҳга шикоят қилаётган аёлнинг сўзини эшитди. Ҳа, Аллоҳ икковингизнинг ўзаро суҳбатингизни эшитмоқда. Албатта, Аллоҳ ўта эшитувчидир, ўта кўриб турувчидир. Сизлардан ўз хотинларидан зихор қиладиганлар... Улар аларнинг оналари эмас. Уларни туққанлардан бошқаси уларнинг оналари эмас. Ва албатта, улар инкор қилинган ва ёлғон сўзларни айтурлар. Ва албатта, Аллоҳ ўта афв қилувчидир, ўта мағфиратлидир» (Мужодала сураси, 1-2-оятлар).

Аллоҳ таоло ушбу сурани Пайғамбаримиз алайҳиссаломга хитоб қилиб, у зотга Ўзининг ҳозирги лаҳзада бўлаётган тортишувдан бохабарлигини билдириш билан бошламоқда.

Бу муборак сура икки хилда номланиб келинмоқда.

Агар сура «ф» деб номланса, «Тортишувчи аёл», «Мужодала» деб номланса, «Тортишув» дея таржима қилинади. Иккала таржимада ҳам Хавла бинти Саълабанинг шахсларига ишора қилинган бўлади. Одатда «Мужодала» номи кўпроқ ишлатилади. Бу сурани ўрганиш давомида Аллоҳ таоло мўмин-мусулмонларнинг ҳаётий ишларига бевосита аралашиб, уларнинг ногўғри ишларини тузатиб турганининг гувоҳи бўламиз. Яъни оилавий ишларда, эр-хотин ўртасида бўладиган муомалаларда Аллоҳ таоло Ўз оятлари билан тузатишлар киритиб турганини кўрамыз.

Сура Набий алайҳиссалом билан Хавла бинти Саълабанинг гап тортишгани ҳақидаги хабар билан бошланади.

Исломдан аввал арабларнинг жоҳилият тузумида эр ўз хотинига: «Сен мен учун онамнинг белидексан», – деб айтса, ораларидаги эр-хотинлик алоқалари абадий барбод бўларди. Мана шу ва бошқа сабаблар хотинларни қийнаш, азоблаш ва хўрлашнинг бир услуби эди. Азиз китобхонга тушунарлироқ бўлиши учун қуйидаги мисолни ҳам келтирамыз. Ҳозирги кунимизга назар ташлайдиган бўлсак, бизда ҳам баъзи оғзига кучи етмайдиганлар, иймону одобдан беҳабарлар бўлар-бўлмасга «Агар фалон ишни қилмасам, онам хотиним бўлсин» деган гапни гапиришади. Юқорида айтганимиздек, арабларда ҳам эр хотинига «Сен мен учун онамнинг белидексан»,

деса, бундан «Менга онам(нинг никоҳи) ҳаром бўлганидек, сен ҳам ҳаромсан» деган маъно тушунилар эди. Мужодада сураси мазкур жоҳилий тушунчадаги ҳукми бекор қилади ва зиҳор қилганларга гуноҳини ювиш учун молиявий ибодатни, яъни каффоротни жорий этади.

Келинг, азиз китобхон, бу тарихий қиссага янада теранроқ назар ташлайлик.

Хавла бинти Саълаба чиройли аёл эди. Бир куни эри Авс ибн Сомитнинг кўнгли у билан яқинликни истаб қолади. Хавла эса унамайди ва, табиийки, ора-ларида жанжал чиқади. Авс аччиғи тез одам эди, у хотинининг бу муомаласидан ўзини тута олмай: «Сен мен учун онамнинг белидексан», – деб юборади. Ҳовуридан тушгач, у афсус-надоматлар қилади. Чунки бу сўзлар ўша даврдаги жоҳилият ҳукми бўйича талоқ ўрнига ўтар ва эр-хотиннинг абадий ажралишига сабаб бўларди. Авс хотинига қараб:

– Энди менга ҳаром бўлган бўлсанг керак, – дейди. Хавла бўлса:

– Аллоҳга қасамки, бу талоқ эмас, – дейди. Сўнгра кўшни аёлнинг кийимини қарзга олиб, бу масаланинг ҳукмини ойдинлаштириш учун Расулulloҳнинг ҳузурларига йўл олади. Ул зоти бобаракотнинг ҳузурларига келиб:

– Эй Аллоҳнинг Расули, эрим Авс ибн Сомит менга ёш, бой ва ақлу хушли пайтимда уйланди. Молимни еб битирди, ёшлигимни сўлдирди, ақлимни суслатди ва ёшим улуғ бўлган бир дамда мендан зиҳор қилди. Энди ўзи бу зиҳордан афсус-надоматда. Бизларнинг яна қайта қўшилишимизга бирор йўл борми? – деди.

Набий алайҳиссалом:

– Унга ҳаром бўлибсан, – дедилар. Хавла эса бунга жавобан:

– Сизга Қуръонни нозил қилган Зот билан қасамки, у талоқни зикр қилгани йўқ. У менинг боламнинг отаси ва энг севимли кишим-ку ахир? – деди.

Набий алайҳиссалом яна:

– Унга ҳаром бўлибсан, – дедилар. Хавла бинти Саълаба бўлса:

– Мушқулимни ва ёлғизлигимни Аллоҳнинг Ўзига шикоят қиламан, мен эрим билан узоқ ҳаёт кечирдим, ундан фарзандлар кўрдим, – деди.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам «Унга ҳаром бўлибсан»дан бошқа гапни айтмадилар ва:

– Сенинг тўғрингда бирор амр келгани йўқ, – дедилар. Хавла бинти Саълаба эса Набий алайҳиссалом билан тортишаверди. Ул зот:

– Унга ҳаром бўлибсан», – десалар, у:

– Мушқулимни, ёлғизлигимни ва ҳолимнинг оғирлигини Аллоҳнинг Ўзига шикоят қиламан, – дерди.

Шундай айтишув чоғида Хавла бинти Саълаба:

– Ахир менинг ёш болаларим бор, мен билан қолсалар, оч қоладилар, у билан бўлсалар, зое бўладилар, – дер ва бошини осмонга кўтариб: – Аллоҳим! Ўзингга ёлворяпман. Аллоҳим! Пайғамбаринг тилига менинг мушқулимни осон қилувчи (оятларни) тушир, – дерди.

Бирдан Набий алайҳиссалом жим бўлиб қолдилар. Ваҳий келганда бўладиган ҳолат юзага келди. Бир муддатдан кейин у киши муборак бошларини кўтардилар-да:

– Аллоҳ таоло сен ва сенинг эринг ҳақида оят нозил қилди, – дедилар. Сўнгра «Қод самиъа Аллоҳу»дан то «азабун алийм»гача ўқиб бердилар.

Бу қиссадан жоҳилият қонунлари ўша давр кишилари учун қанчалик оғир бўлгани кўриниб турибди. Бу зулмкор ҳукмлар Исломининг адолатли ҳукмлари олдида кучсизлана бошлаган. Чунки Илом дин сифатида вужудга келгач, кўп ўтмай, ўз адолати билан кишиларни ҳаракатга келтириб қўйди.

Ривоят қилинишича, ҳазрати Умар ибн Хаттоб ўз халифалик даврларида бир гуруҳ кишилар билан кетаётган эканлар, бир аёл у кишини узоқ тўхтади қолибди. Ваъз, насихат қилибди. Шунда:

– Эй Умар, – дебди аёл, – яқиндагина «Умарча», деб чақирилардинг, улғайганингдан сўнг «Эй Умар» деб чақириладиган бўлдинг. Энди эса «Эй амрал мўминин», деб чақирилмоқдасан. Аллоҳдан кўрқкин! Эй Умар! Ким ўлимга ишонса, умрини бекор ўтказишдан кўрқади, ким ҳисоб-китобга ишонса, азобдан кўрқади, – дея сўзлайверибди. Ҳазрати Умар бўлсалар, жим қулоқ солиб тураверибдилар. Атрофдагилар у кишига:

– Эй мўминларнинг амири! Бир кампирга ҳам шунчалик тўхтаб турасизми? – дейишганида, ҳазрати Умар уларга жавобан бундай деган эканлар:

– Аллоҳга қасамки, куннинг аввалидан охиригача ушлаб турса ҳам, фарз намоз вақтидан бошқа вақтда туравераман. Бу кампирнинг кимлигини биласизларми ўзи? Бу – Хавла бинти Саълаба. Унинг сўзини Аллоҳ таоло етти осмоннинг устидан эшитган. Бу аёлнинг сўзларини Оламларнинг Парвардигори эшитади-ю, Умар эшитмасинми?!»

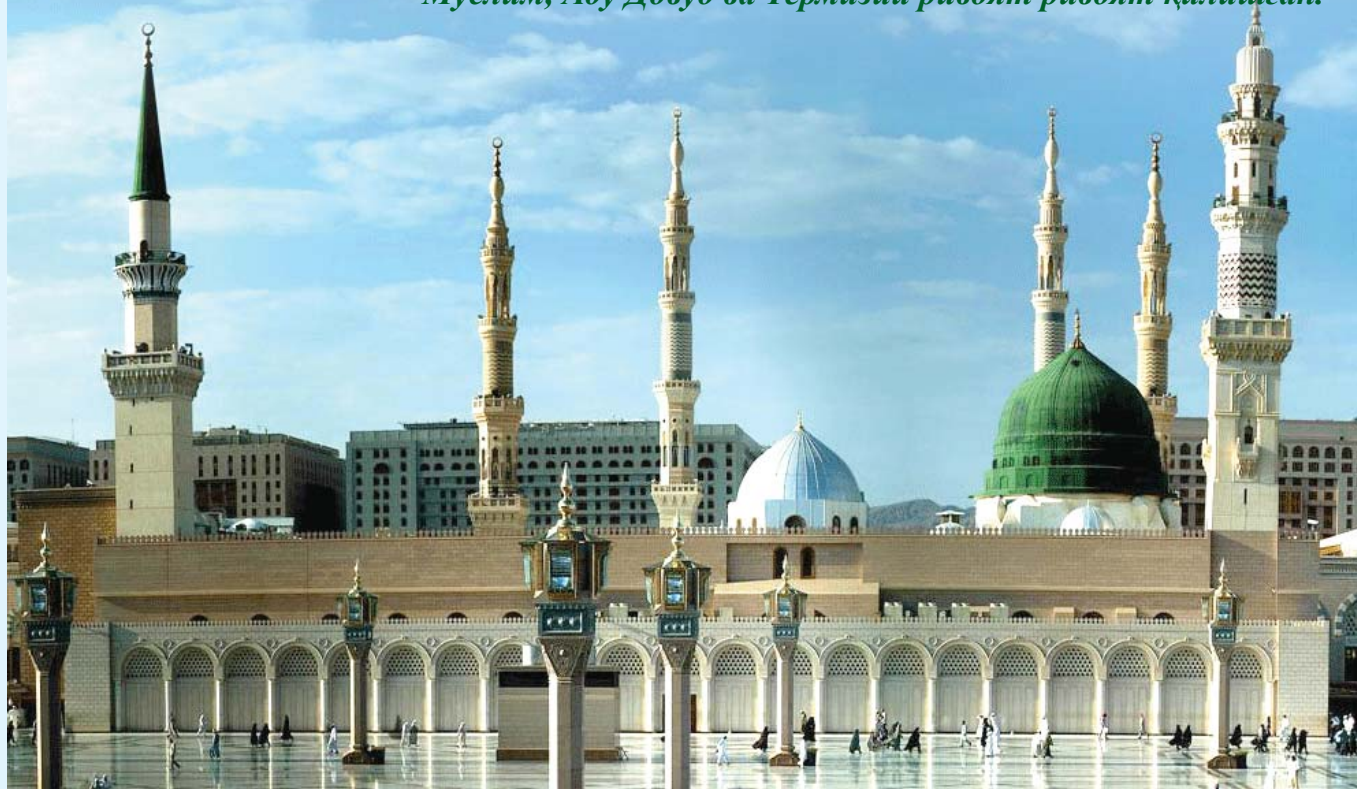
«Тафсири Ҳилол»дан.
Назокат тайёрлади.

Абу Хурайра розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Ким бир мўминдан бу дунё машаққатларидан бирини аритса, Аллоҳ таоло ундан қиёмат кунни машаққатларидан бирини аритади. Ким бир камбағалнинг ишини энгиллатса, Аллоҳ унинг бу дунёю охират ишларини энгиллатади. Ким бир мусулмоннинг айбини беркитса, Аллоҳ унинг айбини бу дунёю охиратда беркитади. Модомики, банда ўз биродарининг ёрдамида экан, Аллоҳ ҳам унинг ёрдамида бўлади. Ким илм талаб қилиш йўлига тушса, Аллоҳ унга жаннатнинг йўлини энгиллаштиради. Қайси бир қавм Аллоҳнинг уйларида бирида жам бўлиб, Аллоҳнинг Китобини тиловат қилса, уни ўрганса, албатта, уларнинг устига сакийна тушади, уларни раҳмат ўраб олади, фаришталар қуршаб оладилар ва Аллоҳ уларни Ўз ҳузурдагилар қаторида зикр қилади. Кимнинг амали ортга сурса, уни насаби олдга сура олмайди», дедилар».

Муслим, Абу Довуд ва Термизий ривоят ривоят қилишган.

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам бу ҳадиси шарифда ҳар бир мўмин-мусулмон қилиши лозим бўлган яхши амаллардан бир нечасини ва уни бажарган мўмин-мусулмон бандага бериладиган мукофотларни зикр қилмоқдалар. Шу орқали сиз билан биз, умматларини ўша яхши амалларни қилишга тарғиб этмоқдалар. Келинг, ўша амаллар ва уларнинг натижаларини бирма-бир кўриб чиқайлик:

1. «Ким бир мўминдан бу дунё машаққатларидан бирини аритса, Аллоҳ таоло ундан қиёмат кунни машаққатларидан бирини аритади».

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг бу муборак гапларида мўминларнинг бошларига

тушган оғирликни аритишда ёрдам беришга ҳар бир мўминга қаратилган катта чорлов бор.

Бу дунёда одамларнинг бошига тез-тез турли ғам-ғусса, қийинчилик ва машаққатлар тушиб туради. Бошига машаққат тушган одам дарҳол ўз яқинларидан ёрдам кутади. Чунки бир ўзи машаққатга қарши туриши осон эмас.

Исломи дини мусулмон жамиятидаги кишиларни доимо ўзаро ёрдам асосида яшашга чақиради. Айниқса, қийинчиликда қолган кишиларга алоҳида эътибор беришни тайинлайди. Лекин ҳозирги пайтда кўпчилик бошига машаққат тушган кишидан ўзини олиб қочади, унинг машаққатига шерик бўлишни

хохламайди. Аксинча, яхшилик ичида юрган одам атрофида ўралашиб, унинг яхшилигидан фойда олишни умид қилади. Бу эса беш кунлик дунёнинг матоҳига учган кишиларнинг ишидир.

Ҳақийқий мўмин – охиратни ўйлаган киши ушбу ҳадисга амал қилиб, бошига иш тушган биродарининг машаққатини аритишга интилади. Шу билан қиёмат куни ўз бошига тушадиган бир машаққатни аритган бўлади. Демак, у биров учун эмас, ўзи учун амал қилибди. Шунинг учун у бошига машаққат тушган биродарига миннат қилмай, раҳмат айтиши, «Эй биродар, Аллоҳ сенга сабр берсин, сенинг сабабингдан мен охират машаққатларининг биридан халос бўлдим», дейиши лозим.

2. «Ким бир камбағалнинг ишини енгиллатса, Аллоҳ унинг бу дунёю охират ишларини енгиллатади».

Бу дунёда қийинчилик билан кун кўрадиган кишилар доимо учраб туради. Чунки дунё ўзи шундай тузилган.

Шу билан бирга, мусулмонлар жамиятида ҳам қийинчилик билан кун кечирадиган, камбағал, бечора кишилар ҳамиша топилади. Шундай кишиларга нисбатан бошқа мўмин-мусулмонлар қандай муносабатда бўлишлари зарурлиги ушбу ҳадисда аниқ баён этилмоқда.

Демак, ҳар бир мусулмон қийин кун кечираётган биродарининг мушқулини осон қилиш учун ҳаракат этмоқлари лозим. Кийим-кечакдан қийналаётган бўлса, кийим-кечак олиб бериши, озиқ-овқат топишда машаққат чекаётган бўлса, уни топишда ёрдамлашиши лозим. Турар жойсиз қолган бўлса, уй топишда ёрдам беришлари, даволанишда қийналаётган бўлса, бу ишда кўмаклашишлари керак ва ҳоказо. Қийинчиликда яшаётган мўмин кишининг оғирини енгил қилиш сиртдан караганда бировга ёрдам бериш бўлса ҳам, аслида ёрдам берувчининг ўзига фойда. Фойда бўлганда ҳам, бу дунёю охиратида фойда! Чунки ўша қийинчиликда яшаётган мўминнинг ишини енгиллаштиришга ёрдам бергани учун Аллоҳ таоло унинг бу дунёю охиратдаги ишларини енгиллаштириб қўяди.

3. «Ким бир мусулмоннинг айбини беркитса, Аллоҳ унинг айбини бу дунёю охиратда беркитади».

Уламоларимизнинг айтишларича, айбини беркитиш моддий ва маънавий жиҳатдан бўлади.

Биринчиси – моддий камчиликларни беркитиш. Бунда, мисол учун, баданини беркитиши учун кийим олиб бериш бўлса, маънавийси эса бир мусулмоннинг ёмон иш қилганини кўриб қолиб, ҳеч кимга айтмай, беркитишдир. Бу ҳам инсон ҳаётида доимо

учраб турадиган ҳолат. Бир жамиятда яшаб турган кишилар бир-бирларининг айбларини беркитиб яшасалар, яхши бўлади.

Инсон билиб-билмай, турли хатоларга йўл қўйиши мумкин. У ўзи йўл қўйган хатони беркитишга ҳаракат қилмоқдами, демак, ўша одамда яхшилик бор. Шунинг учун унинг айбини очишга, ҳаммага ошкор этишга ҳаракат қилиш дуруст эмас. Гуноҳ ва айб ишларни ошкора қиладиган одамдан эса яхшилик кутиб бўлмайди.

Бировнинг айбини беркитган одам аслида ўзининг айбини беркитади. Шу қилган иши учун Аллоҳ таоло унинг бу дунёю охиратдаги айбини беркитади. Чунки у бировнинг айбини ошкора қилса, бошқа биров ёки ўша айби очилган кишининг ўзи унинг ҳам айбларини очиши мумкин. Натижада жамиятнинг ҳар бир аъзоси бошқасининг айбини очиш учун ҳаракат қиладиган бўлиб қолади, жамият аъзолари орасида ўзаро келишмовчилик ва низо кучаяди, жамият таназулга юз тутади.

4. «Модмики банда ўз биродарининг ёрдамида экан, Аллоҳ ҳам унинг ёрдамида бўлади».

Бу, сен бировга ёрдам берсанг, Аллоҳ сенга ёрдам беради, деганидир. Фуқаролари бир-бирларини қўллаб, ўзаро ҳамият кўрсатиб яшайдиган жамият кучли жамият бўлади. Чунки ўзаро ёрдам кишилар орасидаги алоқаларни яхшилайдди, уларни дўст-биродар қиладди, турли қийинчиликларни бирга баргараф қилишни ўргатади.

Шунинг учун ҳам Ислом мусулмонларни доимо бир-бирларига ёрдам беришга чақиради. Ўз биродарига ёрдам берган мусулмонга бу биродари ўзининг ёрдамидан бир қанча кўп баробар ёрдамни ваъда қиладди. Ожиз банда ўз биродарига ўзининг ожизона ёрдами билан улуғ Аллоҳнинг улуғ ёрдамига сазовор бўлади.

Шунинг учун бир мўмин бандага ёрдам берган инсон берган ёрдамини миннат қилиши керак эмас. Балки Аллоҳнинг ёрдамига сазовор этганлиги сабабидан биродарига ташаккур айтиши лозим.

5. «Ким илм талаб қилиш йўлига тушса, Аллоҳ унга жаннатнинг йўлини енгиллаштиради».

Илмга бундан ортиқ тарғиб бўлмаса керак. Ҳар бир инсоннинг олий мақсади – жаннат. Жаннатга эришиш учун у ҳар нарсага, ҳар қандай қийинчиликларга тайёр туради. Илм талаб қилиш эса жаннат йўлига тушишнинг боши экан. Илм йўлидан борган одам ниҳоят жаннатнинг эшиги олдидан чиққай, иншааллоҳ!

Кези келганда яна бир масалани эслаб ўтайлик. Ояти карима ва ҳадисларда зикри келган илм ҳақида

кишилар ўртасида баъзи тушунмовчиликлар юради. Баъзилар «Оят ва ҳадисларда зикр этилган илмдан мурод, дийний илмлардир», дейдилар. Бу нотўғри фикр! Оят ва ҳадисларда зикри келган илм барча фойдали илмларни ўз ичига олади. Дийний илмлар албатта, биринчи ўринда туради. Аммо бошқа илмлар кўзда тутилмаган, дейиш мутлақо нотўғридир. Агар фақат дийний илмлар кўзда тутилса, мисол учун, «Аллоҳ кимга яхшиликни раво кўрса, дийнда фақиҳ қилиб қўяди», дейилгани каби, алоҳида қайд қилинади. Шунга ўхшаш, бошқа исломий илмлар ҳақида гап кетганда ҳам уларнинг номи ва сифати зикр қилинади.

Яна бир тоифа кишилар илм ва унинг савоби ҳақида сўз кетганда «Ким бўлса ҳам илмли бўлса, бас, ушбу гап ва савоблар унга ҳам тегишли», дейдилар. Кофир, мунофиқ, фосиқ, ибодатсиз кишилар томонидан илмга уриниш бўлса, мазкур ваъдаларда уларнинг ҳам ҳаққи бор, дейдилар. Бундай кишилар Ислонда ҳар бир амалнинг қабул бўлиши, савоби етиши учун иймон, ният, ихлос шарт эканлигини унутиб қўйган одамлардир.

Шунинг учун ояти карима ва ҳадиси шарифларда зикри келган илмдан мурод, барча фойдали илмлар бўлиб, уларга қилинган ваъдаларга иймон ва ихлос билан уринган мўмин-мусулмонларгина эришадилар, дейишимиз тўғри бўлади.

Бу қондани ушбу ҳадиси шарифга татбиқ этадиган бўлсак, мўмин-мусулмон киши ўзи учун, жамият учун, инсонлар учун фойдали илмга «бу менга Аллоҳнинг амри, Ислоннинг талаби» дея уринсагина, у жаннатнинг йўлига тушган бўлади. Аллоҳ таоло унга жаннатнинг йўлини енгиллаштиради.

6. «Қайси бир қавм Аллоҳнинг уйларида бирида жам бўлиб, Аллоҳнинг Китобини тиловат қилса, уни ўрганса, албатта, уларнинг устига сакийна тушади, уларни раҳмат ўраб олади, фаришталар қуршаб оладилар ва Аллоҳ уларни Ўз ҳузурдагилар қаторида зикр қилади».

Ҳадисларда «Аллоҳнинг уйлари» деган жумла келса, масжидлар назарда тутилган бўлади. Демак, масжидлардан бирида ўтириб, Аллоҳнинг Китоби – Қуръони Каримни тиловат қилган, уни ўрганган одамлар ушбу ҳадиси шарифда зикр қилинган даражага эришадилар.

Бу ҳадиси шарифда эса уларга тўртта буюк даража ваъда қилинмоқда:

а) «Албатта, уларнинг устига сакийна тушади».

«Сакийна» сўзи «сокинлик»дан олинган бўлиб, қалб хотиржамлиги, ҳамма тарафдан сокинлик, хотиржамликни англатади.

Демак, масжидда жам бўлиб, Қуръони Каримни етарли даражада тиловат қилган, уни ўрганган одамларга қалб хотиржамлиги, ҳар бир нарсада сокинлик, хотиржамлик тушади. Қуръони Каримнинг хайру бирақаси уларнинг ҳаётларини безайди.

б) «Уларни раҳмат ўраб олади».

Яъни, ўша масжидда ўтириб, Қуръон тиловат қилиб, унинг маъно ва ҳукмларини ўрганаётган кишиларни Аллоҳнинг раҳмати ўраб олади. Мўмин-мусулмон қавм учун уни Аллоҳнинг раҳмати ўраб олишидан ҳам кўра яхшироқ ҳолат бўлмаса керак?!

в) «Фаришталар қуршаб оладилар».

Яъни, ўша масжидда ўтириб, Қуръон тиловат қилаётган, уни ўрганаётган кишиларни Қуръоннинг ҳурматидан фаришталар қуршаб оладилар. Дунёда фаришталар ҳурмат билан қуршаб турган бир қавм бўлса, ана ўша қавм бўлади. Ҳеч бир мусулмон қавм учун бундан ортиқ муборак мақом бўлмаса керак!

г) «Аллоҳ уларни Ўз ҳузурдагилар қаторида зикр қилади».

«Аллоҳнинг ҳузурдагилар» «Малауъил аъло» номли олиймақом зотлардир. Бу энг олий мақом бўлиб, Қуръон тиловат қилган, уни ўрганган қавмларни Аллоҳ таоло ўша олиймақом зотлар билан бирга зикр қилар экан.

Бу дунёда бирор мансабдор бир одамнинг номини тилга олиб қўйса, ўша одам умрбод «Фалончи акам мени фалон жойда, фалон вақтда зикр қилган», деб, ғурурланиб юради.

Энди Аллоҳ таоло инсонларни ўз ҳузурдаги энг олиймақом зотлар қаторида зикр қилиши ўша инсонлар учун қанчалик бахт эканлигини тасаввур қилиб кўринг. Бу олий мақомга эришиш эса жуда ҳам осон. Аллоҳ таолонинг Китоби – Қуръони Каримни тиловат қилиш, уни ўрганиш керак, холос.

7. «Кимнинг амали ортга сурса, уни насаби олдга сура олмайди».

Яъни, охирада ҳамманинг насабига эмас, амалига қараб даража берилади. Кимнинг амали яхши бўлса, насаби қандай бўлишига қарамай, олдинга сурилади, олий мартабаларга эришади. Кимнинг амали ёмон бўлса, у ортга сурилади, иши чатоқ бўлади. Насаби қанчалик олий бўлмасин, иши олдинга сурилмайди. Шунинг учун ҳеч ким насабига ишонмаслиги, мағрурланмаслиги керак. Аксинча, кўпроқ яхши амал қилишга уриниш лозим.

*«Ҳадис ва Ҳаёт»дан
Назокат тайёрлади*

ҲАР АЁЛНИНГ БОШИДА РЎМОЛИ БЎЛСИН...

Кунларнинг бирида икки ёш – чамаси 25-30 ёшлардаги йигит ва унинг рафиқаси автобусга чиқишди. Бу жуфтлик шаҳардаги бошқа эр-хотинларга ҳеч ўхшамайди. Бир-бирига жуда меҳрибон, айниқса эрнинг хотинига бўлган меҳр-муҳаббати унинг кўзларида намоён. Аёл ҳам хўшрўйгина. Ёзнинг айнан жазирама иссиғига қарамай, ёш жувон бошига рўмол ўраб олган эди.

Автобусда ўтирган йўловчилардан бири улар томонга қайрилиб қаради ва аста сўз қотди:

«Яхши йигит!»

Бу одам тахминан 40 ёшларда эди. Кўринишидан бирор олийгоҳ ўқитувчиси, зиёлига ўхшаб турибди.

– Менга гапиряпсизми? – сўради ҳалиги йигит.

– Ҳа, сизга.

– Эшитаман, – мулоимлик билан гапирди йигит.

– Сиздан бир нарсани сўрамоқчи эдим. Лекин мендан хафа бўлмайсиз деган умиддаман. Боядан бери сизларни кузатиб ўтирибман-у, бир нарсага ҳеч ақлим етмаяпти. Кўринишингиздан туппа-тузук, ўқимишли, тушунган йигитга ўхшайсиз. Лекин шундай маданиятли йигит аёлини мана бундай рўдаполарга ўраб-чирмаб ташлаганини тушунолмапман. Одамлар коинотни забт этаётган, илм-фан жадал ривожланаётган, тараққиёт ўзининг юқори босқичларига кўтарилаётган шундай даврда аёлингизга эркин яшашга имкон бермасангиз-а. Бу нимаси? Мана, қаранг, менинг хотиним, – дея ёнида ялангбош ўтирган аёлни кўрсатаркан, – ўзи хоҳлаганидек юради, ҳаёт лаззатларидан баҳраманд, эркин яшайди. Сиз бўлсангиз... – деди-ю, сўнг хиёл энгашиб, аста шивирлади: – Ёки бунга сабаб борми? Бирор нуқсон дегандай...

Йигит ойнадан ташқарига қаради. Кўзи кўча четидаги машиналар сақлаш жойига тушди. У ердаги

аксарият автомобилларнинг усти брезент билан беркитилган. Йигит ҳалиги кишига юзланиб, сўради:

– Машиналарни кўряпсизми?

– Ҳа, кўряпман, нима бўпти? – хайрон бўлиб елка қисди йўловчи одам.

– Нимага уларни ўраб қўйишган?

– Қимматбаҳо мулклиги учун, машина тез уришиб кетмаслиги, эскирмаслиги учун авайлашади-да.

– Уарнинг ёнида турган автобуслар-чи, уларни нега ҳеч ким ўраб қўймаган?

– Чунки у жамоат транспорти. Ундан ҳамма фойдаланади. Менга қаранг, бу гапингиз билан нима демоқчисиз ўзи?

Автобусдаги ҳамма йўловчилар жим бўлиб, бу мунозара қандай яқунланишини бетоқатлик билан кутишяпти. Ҳамма йигитнинг оғзини пойлайди. «Йигитга қийин бўлди. Бу кишига гап топиб бериш қийинга ўхшайди...» Ҳамманинг хаёлидан мана шу фикр.

– Рафиқам мен учун кадрли бўлгани учун уни авайлайман, бегона кўздан асрайман. Унга бошқа эркакларнинг назари тушишини ўзим учун ор деб биламан. Шунинг учун ҳам аёлимнинг бошида рўмоли бор. Сизнинг аёлингиз эса худди жамоат транспортидай гап. Унга ҳамма қараши, хоҳлаган одам гап отиши мумкин. Сизга эса фарқи йўқ...

Энди барчанинг нигоҳи ёш жуфтликдан ҳалиги эркак ва унинг аёли томон бурилди. Эркак ўзини йўқотиб қўйган, нима дейишни билмай ўтирарди, унинг хотини эса уятдан юзи лов-лов ёнганидан боши эгилди.

*Автобус эса йўлида давом этарди...
Ойдинахон Ваҳобжон қизи тайёрлади*

Иймоннинг бешинчи шarti ўлгандан кейин тирилишга ишонишдир. Аллоҳ инсонларни йўқдан бор қилган, сўнгра уларга жон бериб, ҳаёт ато қилган. Бир кун келиб, жонларни олувчи ҳам Унинг Ўзидир. Жони бор жамики махлуқотлар ўлади, лекин бу ҳамма нарса тугади, дегани эмас. Охират ҳаёти бошланади. Охират ҳаётида ҳар бир жон бу дунёда қилган амалларидан сўралади. Аллоҳга иймон келтирган, хайрли амаллар қилиб яшаганлар жаннатга, ёмон амаллар қилиб, Аллоҳни инкор қилганлар жаҳаннамга киритилади. Ўлгандан кейин тирилишга ишонмаган инсон мусулмон ҳисобланмайди. Биз охиратга бутун қалбимиз билан ишонишимиз ва у дунё учун ҳаракат қилиб, хайрли амаллар қилиб яшашимиз лозим. Бу дунё келиб-кетувчи, вақтинчалик дунё, аммо охират абадийдир. Охиратга иймон келтиришнинг беҳисоб фойдалари бор. Ўлгандан кейин тирилишга ва қилган амалларнинг ҳисобини беришга ишонган одам бу дунёда ёмонлик қилмайди, бошқаларнинг ҳаққига тажовуз қилмайди. Бу иймон бизни абадий ҳаёт бўлмиш охират ҳаётига тайёрлайди. Аллоҳдан кўрқкиш инсонга жаҳаннам азобини ва жаннатнинг неъматларини эслатиб туради. Барча яхши ва ёмон амалларимиз қиёмат куни тарозида тортилади ва ҳар кимга қилган амаллари кўрсатилади.

Бу ўлчовда ҳеч кимга нисбатан адолатсизлик қилинмайди, заррача бўлса-да, хатога йўл кўйилмайди. Мезон илоҳий адолатни кўрсатади. Аллоҳ қулларига меҳрибонлигидан уларнинг қилган хайрли амалларини кўпайтириб беради, ёмон амалларини эса борлигича ҳисоб қилади.

Ҳидоятда бўлган, Аллоҳнинг амрини бажарган тақводор, солиҳ қуллари эса жаннатга кирадилар. Жаннатдаги неъматлар ва ҳоллар дунёдаги неъматларга ўхшамайди, уларнинг фарқлари фақат исмда бўлади. Жаннатнинг неъматлари ҳақида Зухруф сурасининг 71-оятда шундай келтирилган:

«Уларга тилладан бўлган товоқлар ва қадаҳлар айлантирилур. У ерда нафслар иштаҳа қиладиган ва кўзлар лаззатланадиган нарсалар бордир. Сизлар у ерда мангу қолувчисиз».

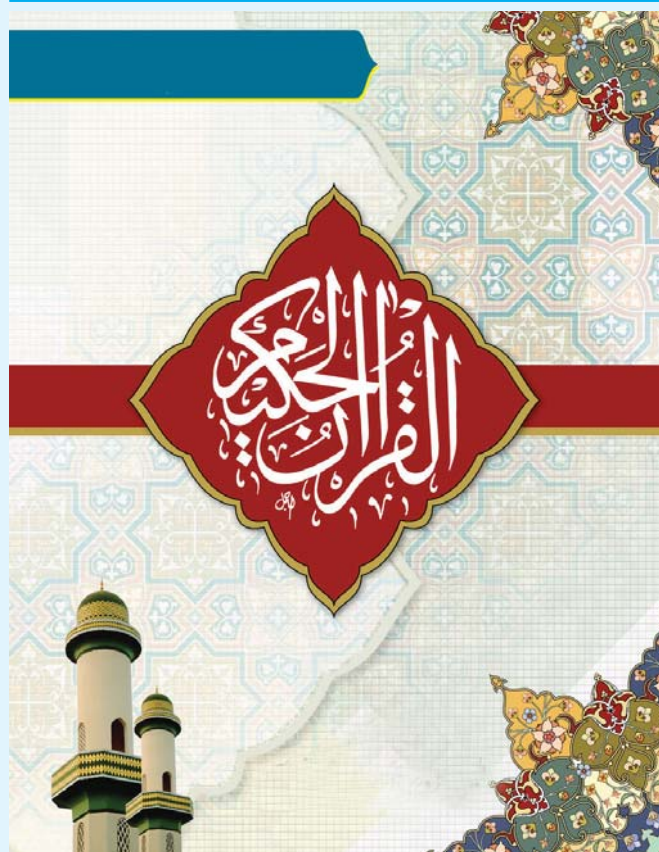
Жаннатийлар учун Ёсин сурасининг 57-58 оятларида:

«Улар учун у ерда мевалар бордир ва улар учун истаган нарсалари бордир. Роҳийм бўлган зотдан «Салом» сўзи бордир», дейилган.

Тақводорлар учун ҳам мужда қилиниб, Раъд сурасининг 35-оятда шундай баён келтирилган:

«Тақводорларга ваъда қилинган жаннатнинг ми-соли (шуки): остида анҳорлар оқади, мевалари ва

БОҚИЙ ДУНЁ НЕЪМАТЛАРИ

соялари доимийдир. Бу тақво қилганларнинг оқибатидир. Кофирларнинг оқибати эса оловдир».

Жаннатдаги неъматлардан бири Пайғамбаримиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга берилган Кавсар ҳовузидан сув ичишдир. Бу у зот соллаллоҳу алайҳи васалламнинг йўлларида юрган солиҳ бандаларга насиб этади, ҳовузнинг бўйида сув ичган энг кўп уммат у зот алайҳиссаломнинг умматлари бўлади. Бу ҳовузнинг суви барча пайғамбарлар ҳовузларининг суvidан ширинроқ, лаззатлироқ бўлади. Жаннатдаги неъматлардан бири бутун оламларга раҳмат ёғдирган Аллоҳнинг Ҳабиби, коинотнинг сарвари Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам билан кўришиш ва Ҳабибимизга қўшни бўлиш, энг буюк неъмат эса Аллоҳнинг жамолини кўриш, Аллоҳнинг жаннатга кирганлардан рози бўлишидир. Бу неъмат жаннатдаги барча неъматлардан тотли, қимматли ва завқлидир. Аллоҳ бу неъматни барчамизга насиб этсин.

ХИНА ВА ЛАК

САВОЛ: Уламолар аёлларнинг зийнати учун хинани мувоҳ дейдилар. Лакни эса ман қиладилар. Сабаби нима, иккиси ҳам зийнат-ку?

ЖАВОБ: Хина табиий бўёқ бўлиб, терининг ичига сингиб кетади. Сунъий бўёқлар эса тери ёки тирноқ устида муштаҳкам қатлам ҳосил қилади. Тери хинани сўриб олгач, хина унинг бир бўлаги бўлиб қолади. У фақат вақт ўтиши билан, терининг тўқималари янгилашиши натижа-сида ўчиб кетиши мумкин. Шунинг учун хина таҳорат ва ғуслда сувнинг терига етиб боришига тўсқинлик қилмайди. Тирноқнинг устини қо-лайдиган сунъий бўёқ (лак)ни эса кимёвий мод-далар ва бошқалар билангина кетказиш мумкин. Улар терига сув ўтказмайди ва шу сабабли таҳо-ратга монъелик қилади. Сабаб мана шу.

НАМОЗ ЎҚИМАЙДИГАН ХОТИН

САВОЛ: Хотин намоз ўқимаса, унинг масъу-лияти эрга ёки унинг аҳлига тушади?

ЖАВОБ: Агар хотин намозни қасдан тан ол-май, инкор қилиб тарк этса, батаҳқиқ, Исломдан муртад бўлади ва дарров эри билан ажрашиши вожиб бўлади.

Аммо агар фарзлигига иймон келтирган ҳол-да дангасалик қилиб тарк этса, эрига унга наси-хат қилиш, уни намозга тарғиб қилиш ва бундай хотинга сабр қилиш вожиб бўлади. Аллоҳ тао-ло: «Аҳлингни намозга амр эт ва ўзинг унга сабр қил», деган (Тоҳа сураси, 132-оят).

Бу Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга қи-линг хитоб, лекин унинг ҳукми барча уммат-ларга умумийдир.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ушбу оят нозил бўлганидан кейин ҳар тонг Фотима ва Али розияллоҳу анҳуларнинг олдиларига бориб: «Намоз», дер эдилар.

Аллоҳ таоло эркак кишини оиласи устидан валий қилган. Бас, у улар учун киёмат куни масъулдир. Аллоҳ таоло: «Эй иймон келтирган-лар! Ўзингизни ва аҳли аелингизни ёқилғиси одамлару тошдан бўлган оловдан сақланг», де-ган (Таҳрим сураси, 6-оят).

Бу оятда ҳар қандай валий ўзига ва оиласига масъул эканлигига далолат бордир.

ХУШБҮЙ АТИРЛАР

САВОЛ: Аксарият хушбўй атирларнинг тар-кибида маълум миқдорда спирт бўлади. Улар ҳа-ром ҳисобланадими?

ЖАВОБ: Аёл киши хушбўй атирларни уй ичида ишлатса, ҳечқи-си йўқ. Лекин уйдан ташқарида назарни тортиб, шаҳватларни кўзғамаслиги учун ун-дан фойдаланиш ман қилинган.

Аммо таркибида спирт борлиги учун унинг ҳаром қилиниши ҳақидаги гап хатодир. Чунки фақат спиртда эрийдиган нарсаларда ундан фойдаланишга рухсат берилган. Яна спиртдан дезинфекция, ёқилғи ва бошқа бир неча мақсадларда фойдаланилади. Лекин уни маст қилувчи модда сифатида ишлатиш ҳаром қилинган.

ЁТОҚХОНАДА ҚУРЪОН КИТОБИНИНГ ТУРИШИ

САВОЛ: Ётоқхона-да Қуръон китоби ту-риши, шунингдек, бу хонада намоз ўқиш ҳа-ром ҳисобланадими?

ЖАВОБ: Ётоқхона-да Қуръон китобининг бўлишида ҳам, намоз ўқишда ҳам ҳеч нарса йўқ.

СОЛИХ ЭР

САВОЛ: Одамлар доим солиҳ хотинга қўйи-ладиган шартлар ҳақида сўрашади. Совчилиги-ни рад қилиб бўлмайдиган даражадаги солиҳлик сифатларини кўпчилик сўрамайди

Йигит учун солиҳа аёлнинг аҳамияти қанчалик катта бўлса, қиз учун ҳам солиҳ эрнинг аҳамияти шунчалик катта. Шундай экан, биз муслима қизга солиҳ эр бўлишни фарз қиладиган исломий шартларни билишни хоҳлаймиз.

ЖАВОБ: Қизларига эр танлашда битта оиланинг аъзолари Аллоҳнинг шариатидан йироқлашиб ихтилофга боришади ва шариат кўрсатмаларидан чиқишади.

Масалан, кўпчилик қизлар эрида гўзалликни шарт қиладилар. Оталар одатда бойликни танлашади, она эса куёвнинг мансабдор бўлишини истайди. Буларнинг ҳаммаси инсоний ўлчовлардир.

Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «Аёл тўрт (нарсаси) учун никоҳланади: моли учун, ҳасаби учун, жамоли учун ва дини учун. Бас, диндорини танла, қўлинг тупроққа қорилгур», дедилар.

Бешовлари ривоят қилганлар.

Абу Ҳотим ал Музаний розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «Қачон сизга ўзингиз динидан ва хулқидан рози бўлган киши келса, унга (сўраганини) никоҳлаб беринг. Агар шундай қилмасангиз, ер юзида фитна ва фасод бўлур», дедилар».

Термизий ривоят қилган ва ҳасан деган.

ҚУРЪОН ОЯТЛАРИ БИЛАН ЗИЙНАТЛАНИШ

САВОЛ: Аёллардан кўплари Аллоҳ лафзи ёки Қуръони каримдан оятлар ёзилган клонлар

осилган тилла занжирлар ила зийнатландилар. Бу ҳалолми ёки ҳаромми?

ЖАВОБ: Ушбу зийнатга ўхшаш зийнат билан зийнатланишда монельлик йўқ. Лекин аёл бундай тақинчоқни таққанида доимо таҳоратли бўлиб юришга ҳарис бўлиши лозим. Шунингдек, у ила таҳоратхоналарга кириш тўғри келмайди.

Албатта, «Маа шаа Аллоҳ» каби сўзлар ёки Қуръоннинг баъзи оятлари ёзилган тақинчоқ билан зийнатланиш ўша аёлда диндорлик табиати борлигига далолат қилади. Лекин очик-сочик, энг охири урфдаги кийимларни кийиб олиб, бу каби ёзувли тақинчоқларни тақиб олишда кишиларни ўзига тортиш ёки йўлдан уриш мақсади бўлади. Бунда ҳақ қандай савоб олинмайди, балки акси бўлади.

Аммо аёл киши ҳаёли либослар кийса, сиз зикр қилган тақинчоқлар билан оддий йўл ила зийнатланса, бу нарсалар номахрамларнинг назарини тортмайдиган бўлса, ҳечқиси йўқ. Батаҳқиқ, Аллоҳ таоло:

«Ва зийнатларини кўрсатмасинлар. Зоҳир бўлгани мустасно», деган (Нур сураси, 31-оят).

ОИША БИНТИ АБУ БАКР РОЗИЯЛЛОҲУ АНҲО

Макканинг кўзга кўринган кишиларидан бири бўлмиш Абу Бакр розияллоху анхунинг Умму Руммон бинти Омир Канония исмли хотинлари бор эди.

Умму Руммон Исломга аввалгилардан бўлиб кирган. Ислом фидокорлари бўлган бу эр-хотиннинг оиласи ўша пайтдаги энг муваффақиятли исломий оилалардан ҳисобланар эди.

Умму Руммон киз кўрди. Ўшанда Расулуллох соллаллоху алайҳи васалламга пайғамбарлик келганига тўрт-беш йил бўлиб қолган эди. Янги меҳмонга Оиша деб исм қўйишди.

Ўша пайтда мусулмон ота ва муслима онадан туғилган фарзанд нодир ҳисобланарди. Оиша ана шун-

дай нодир фарзандлардан бўлиб исломий оилада ўса бошлади.

Имом Бухорий Оиша онамиз розияллоху анҳодан куйидагича ривоят қиладилар:

«Эсимни таниб, ота-онамни билибманки, икковларининг Ислом динини дин тутганларини биламан».

Исломга фидокор ота-онанинг тарбиясида қизча мурғаклигидан иймонли, тақволи, ихлосли бўлиб ўсди.

Расулуллох соллаллоху алайҳи васаллам Хадийжча онамиздан ажраб, ёлғиз қолишлари ўша пайтдаги барча мусулмонларни ташвишга солган эди. Мўмина аёллар ичида солиҳалиги ва фозилалиги билан

ажралиб турадиган Хавла бинти Ҳақим розияллоху анҳо бу ҳақда у зотнинг ўзларига гап очишга журъат этди:

«Эй Аллоҳнинг Расули, уйлансангиз бўлармиди?» деди.

«**Кимга?**» дедилар у зот.

«**Қиз хоҳлайсизми, жувонми?**» деди.

«Қиз ким-у, жувон ким?» дедилар.

«Қиз Оиша бинти Абу Бакр, жувон Савда бинти Замъа», деди Хавла бинти Ҳақим розияллоху анҳо.

Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг Оиша розияллоху анҳога нисбатан ўзларигагина маълум сирлари бор эди.

Оиша розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

«Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам менга:

«Менга тушимда сени уч кеча кўрсатилди. Фа-ришта сени менга яшил ҳарир матога солиб олиб келар ва «Мана шу сенинг аёлинг», дер эди. Юзини очсам, сен бўлар эдинг. Ўзимча: «Агар бу Аллоҳнинг Ўзидан бўлган бўлса, тушимни ўнгидан келтирар», дер эдим».

Ана шунинг учун ҳам Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам дарҳол рози бўлиб, Хавла бинти Ҳақимдан ўз номларидан Оиша онамиз розияллоху анҳога совчи бўлишни илтимос қилдилар.

Оиша онамизни оилалари бу хабарни эшитиб, хурсанд бўлишди. Абу Бакр розияллоху анҳу қизларини у зотга никоҳлаб қўйдилар. Онамиз ўша вақтда олти ёки етти ёшда эдилар. Бу тўла маънодаги оила қуриш эмас, балки унаштириб қўйишдек бир гап эди.

У кишининг маҳрлари беш юз дирҳам бўлгани ҳам зикр қилинган.

Ҳижратнинг иккинчи йили Бадр ғазотидан кейин Абу Бакр розияллоху анҳу Расулulloх соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳузурларига бориб, бундан уч йил аввал Маккада тузилган оилаларини эсларига солдилар.

Пайғамбар соллаллоху алайҳи васаллам Оиша онамиз билан яшашга қарор қилдилар.

Урва розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Ҳадийжа розияллоху анҳу Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг Мадинага ҳижратларидан уч йил олдин вафот этди. У зот икки йил ёки шунга яқин туриб турдилар. Кейин Оишани никоҳларига олдилар. У олти ёшли қиз эди. У билан бирга яшашни ҳижратдан кейин, шавволда бошладилар. У ўшанда тўққиз ёшли қиз эди».

Оиша онамиз розияллоху анҳонинг назарларида шаввол ойи энг бахтли ва баракали ой бўлиб қолди.

Ўша кундан бошлаб, Оиша онамиз розияллоху анҳо келинлик уйларида истикомат қила бошлади-

лар. Бу келинлик уйи Масжиди Набавийга ёпиштириб қурилган бир кичик ҳужрадан иборат эди.

Уйнинг анжомлари ҳам ўзига яраша эди: ичига хурмо қипиғи солинган тери тўшак, оддий бўйра, эшикка эса жун парда тутилган эди.

Келиннинг ўзлари бўлса енгил жуссали қиз бўлиб, кўзлари катта-катта, жамалак соч ва кизил ёноқли эдилар.

Аммо бу кичик ҳужра ҳам, ўша кичик ҳужрадаги кичик келин ҳам бутун дунёга татир эди.

Худди ана шу кичик ҳужра Ислом умматига кўплаб фойдалар берди, у умматнинг марказига айланди.

Худди ана шу кичиккина келин шу кичик ҳужрага қирган биринчи кундан бошлаб, барча ишларни ўз қўлига олди.

Худди ана шу кичик келиннинг умр бўйи фахрла-ниб юрадиган яна бир нарсаси бор эди: у киши Ра-сулуллох соллаллоху алайҳи васалламга қиз ҳолида теккан бирдан-бир завжаи мутоҳҳара эди.

Оиша онамиз розияллоху анҳо Расулulloх сол-лаллоху алайҳи васалламнинг ёнларида бўлишлари билан бирга, ёш, ўткир зеҳнли, кучли ҳофизали, юк-сак фаросатли ва илмга ўч зот эдилар. У киши Ра-сулуллох соллаллоху алайҳи васалламдан турли маса-лаларни сўраб, чарчамас эдилар.

Оиша онамиз розияллоху анҳо Қуръони каримни тўлиқ ва пухта ёд билганликлари билан шуҳрат топ-ган эдилар. Улумул Қуръон номли илм мутахассис-лари Қуръони каримни биринчи бўлиб тўлиқ ва пух-та ёд олган зотлар ҳақида сўз юритганларида Оиша онамиз розияллоху анҳонинг исмларини дастлабки-лар қаторида ёдга олишади.

Шу билан бир қаторда, Оиша онамиз розияллоху анҳо Қуръони каримнинг тафсирини ҳам жуда яхши билганлар.

Кўплаб машҳур саҳоба эркаклар ўзлари ҳал қила олмаган масалаларни ҳал қилиб беришни Оиша она-миздан сўрашар эди.

Абу Мусо розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Қай бир ҳадис биз, Расулulloх соллаллоху алай-ҳи васалламнинг саҳобаларига ишқол бўлиб, Оиша-дан сўрасак, албатта, унинг ҳузурарида илмни топар эдик», деди».

Ҳазрати Оиша розияллоху анҳо тафсир, ҳадис, фикҳ, араб тарихи ва адабиётидан ҳамда бошқа ўша вақтда мавжуд кўплаб илмлардан яхши воқиф эди-лар.

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг суннатларига келсак, Оиша онамиз розияллоху анҳо ҳадисларни кўп ривоят қилишда иккинчи ўринда

турадилар. Ойша онамиз Расули Акрамдан 2210 та ҳадис ривоят қилганлар ва бу соҳада Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан кейин турадилар.

Ойша онамиз розияллоҳу анҳо ўта саҳий зот эдилар. У кишининг саҳийликлари Аллоҳ таолонинг розилиги учун ўзларида бор молу дунёни чин дилдан, савоб умидида сарфлашдан иборат эди.

«Хулятул авлиё» китобида Урва ибн Зубайр розияллоҳу анҳудан қуйидагилар ривоят қилинади:

«Ойша розияллоҳу анҳонинг етмиш мингга тақсимлаб берганини кўрдим. Ҳолбуки, ўзининг қўлагининг ёқаси ямоқ эди».

Исломда кўплаб қулларни озод қилган аёллар бўлган. Ойша онамиз розияллоҳу анҳо ўшалардан биридирлар. Улар ҳаммаси бўлиб олтмиш еттита қул озод этганлар.

Ойша онамиз розияллоҳу анҳонинг Ислом жамиятида тутган кўплаб олиймақом ўринлари ичида тарбиячилик мақоми ҳам улуғ эди. У кишининг гаплари ҳаммага баробар таъсир қиларди.

Мўминларнинг онаси эр-хотин орасидаги муҳаббат бардавом бўлишига катта эътибор берар эдилар. Улар бу борада аёлларнинг тутадиган ўрнини яхши билганлардан уларга кўп тарбия берар ва:

«Ўзингдаги нохуш нарсаларни доимо кетказиб юр. Эринг учун бир ерга борганинга ясанганингдек ясангин. У сенга амр этса, итоат қил. У сен учун қасам ичса, ўша қасамига биноан иш қил. Унинг уйига у ёқтирмайдиган одамни киритма», дер эдилар.

У киши доимо аёлларни фойдали меҳнатга чорлар эдилар ва:

«Аёл кишининг қўлидаги урчуқ Аллоҳнинг йўлида жиҳод қилувчи мужоҳиднинг қўлидаги найзадан яхшидир», дер эдилар. Яна:

«Эй аёллар жамоаси! Эрларингизга итоат қилганингиз, болаларингизга хизмат қилганингиз учун сизларга Аллоҳ таолонинг ҳузуридаги нарсаларнинг башоратини қабул қилинг! Сизлар бу дунёда мискин бўлсангиз ҳам, у дунёда анбиёларнинг хотинлари билан жаннатга биринчи борганлардан бўласиз. Аллоҳ таоло сизларнинг кабирадан бошқа гуноҳларингизни мағфират қилади», деганлар.

Имом Абу Яъло раҳматуллоҳи алайҳи «Муснад»ида Ойша онамиз розияллоҳу анҳудан ривоят қилади:

«Менга ҳеч бир аёлга берилмаган тўққиз нарса берилган:

– Жаброил алайҳиссалом Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламни менга уйланишга амр қилганларида суратимни олиб тушиб, у зотга кўрсатганлар.

– У зот менга бикр (бокира) ҳолида уйланганлар. Мендан ўзгага бикр ҳолида уйланмаганлар.

– Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бошлари менинг кучоғимда турган ҳолда вафот этдилар.

– Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам менинг уйимда қабрга қўйилдилар.

– Фаришталар менинг уйимни ўраб олган эди. У зотга мен чойшабларида турганимда ваҳий нозил бўлар эди. У зот мени ўзларидан узоқлаштирмас эдилар.

– Мен у зотнинг халифалари ва сиддиқларининг қизиман.

– Менинг узрим осмондан нозил бўлган.

– Мен покнинг ҳузурида пок яратилганман.

– Менга мағфират ва карамли ризқ ваъда қилинган».

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан ўн саккиз ёшларида ажраб қолган Ойша онамиз розияллоҳу анҳо у зотдан кейин яна қарийб ярим аср умр кўрдилар. У киши бу муборак умрлари давомида бутун Ислом оламининг диққат марказида мўминларнинг онаси бўлиб ҳаёт кечирдилар.

Ҳижрий эллик саккизинчи сананинг Рамазон ойида Ойша онамиз розияллоҳу анҳо бемор бўлдилар. Бу улуғ зот беморлик чоғларида ўзларини Бақийъ қабристонига Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бошқа азвожи мутоҳхаралари дафн қилинган жойга дафн қилишларини васият қилдилар.

Рамазондан ўн саккиз кун ўтганда душанбадан сешанбага ўтар кечаси Ойша онамиз розияллоҳу анҳо дорул фанодан дорул бақога риҳлат қилдилар.

У киши ўша кечаси витр намозидан кейин дафн қилиндилар. Жанозага жуда кўп одам келганди. Мадинаи Мунавварада ўша кечадаги каби кўп одам йирилмаган эди.

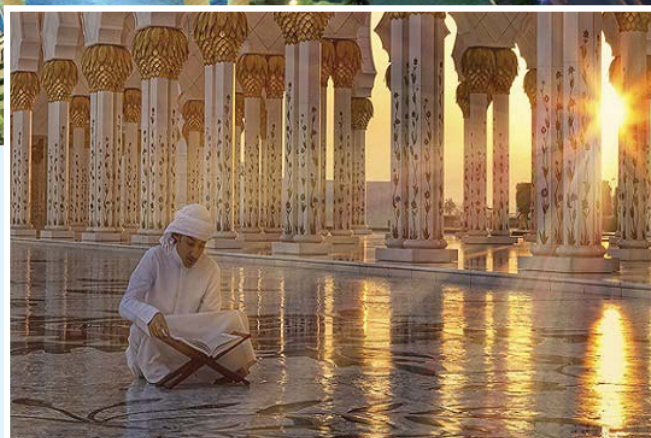
Ойша онамиз розияллоҳу анҳонинг жанозаларини буюк саҳобий Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳо ўқидилар.

Аллоҳ таоло Ойша онамиз розияллоҳу анҳудан рози бўлсин.

«Ҳадис ва Ҳаёт» китоби асосида тайёрланди.

ДУНЁ ИБОДАТДАН ОЗДИРМАСИН...

Бир одам бозор оралаб борарди. Қулоғига муаззиннинг намозга чақириғи эшитилди. Азон товуши тобора яққол эшитилар, одамлар, юмушларини ташлаб, ибодатга шошаётган бир пайт. Беҳосдан унинг нигоҳи бир аёлга тушди. Аёл қоп-қора либосга бурканган, юзида ҳарир пардаси бор. Аёлнинг чеҳрасини кўришга имкон бўлмаса-да, ҳалиги одамга у жудаям чиройли ва жозибатор кўриниб кетди. Нотаниш аёл ҳам нотаниш эркакнинг ўзига маҳлиё бўлиб қолганини сезиб, у томон ўгирилди. Кейин сезилар-сезилмас бошини хиёл эгиб, ипакчи савдогарлар расталари томон бурилар экан, уни аста ўзига чорлади. Бу не ҳолки, эркакнинг бутун вужудига чақин тушгандек бўлди. Шу заҳоти қалбини аллақандай ҳислар чулғаб, аёлнинг қарашларидан эси оғаёзди. Ақл унга намоз пайти бўлганини бот-бот уқтирар, кўнгилда эса унинг акси. У ҳою-ҳаваслар оғушида. Бир тарафда тафаккурнинг ибодатга ундаши, бир томондан ҳис-туйғулар, ўртада сарсон одам... Аниқ тўхтама келишга нимадир тўсқинлик қиляпти. У икки ўт орасида қолган эди. Ниҳоят у оҳиста аёлнинг ортидан эргашди, аёлнинг ортидан ипак сотувчи савдогарлар растаси томон

йўл олди. Нафаси бўғизига қадалганча ўзидан анча илгарилаб кетган нотаниш хурлиқога етиб олиш учун шошди. Қарангки, кўз очиб-юмгунчаллик сонияларда ҳалиги аёл бир қатор дўконлару савдо расталарини босиб-босиб ўтиб, бозорнинг нариги қисмига етиб қолди. Аёл яна ортига ўгирилиб, шундай қарадики, юзидаги ҳарир парда ортидан ҳам майин табассум ва нозли ишваси яққол намоен бўлгандек гўё. Бу ҳаёлотми ёки ҳақиқат, англаб бўлмасди. Шўрлик кишининг жисму жонини кучли ҳаяжон чулғабган. Англаб бўлмас ажиб бир ширин туйғулар оғушида дил ўртанади. Ким у? Балки, қайсидир бадавлат хонадоннинг эрка қизидир? Унинг мақсади нима? Нима

истайди ундан? У қадамини янада тезлатди. Хув нариги муюлишга, бояги нотаниш моҳичехранинг қораси кўринмай кетган томонга шитоб билан юриб кетди. Аёл эса уни қайта-қайта ўзига чорлайди. Лекин юришдан тўхтамайди. Тутқич бермас аёл темирчилик, ундан кейин буюм бозори, сўнгра озик-овқат дўконларини ҳам ортда қолдириб, йўлида давом этади. Қизнинг нозу карашмасидан беҳаловат йигит қалби унга эргашишга ундайди. Улар бир-бирларини учратган жойдан анча жойгача йироқлаб кетишди. Бу вақт оралиғида йигитнинг аёлга бўлган қизиқиши кучайса-кучайдики, аста сўнмади. То шаҳарнинг бир чеккасига етгунларича аёл уни ўзига яна ва яна чорлайверди.

Куёш уфққа бош қўйиш арафасида. Мана, окшом ҳам тушди. Аёл эса одатдагидай яна ҳалиги одамнинг рўпарасида намоён. Бир дақиқага ҳам тўхташ йўқ. Улар кетма-кет йўлда кетаверишди-кетаверишди.

Эҳ-ҳе, не-не йўлларни, қанча довларни босиб ўтишмади дейсиз... Тез орада улар ўликлар шаҳрига етиб келишди. Агар йигитнинг акли-хуши жойида бўлганида, кўрқанидан юраги тарс ёрилиши тайин эди. Бироқ у иштиёқ, майл оғушида, висол орзусида маст. Нотавон йигитнинг қаерга келиб қолганини англашга онгу шуури озиж. Негаки, унинг вужуди ақлга эмас, юракка бўйсуниб улгурган. Шу боис ҳам етиб келган манзили уни у қадар даҳшатга солмади, эҳтимол.

Ва ниҳоят у кутган дақиқалар етиб келгандек бўлди. Муҳаббатига етишиш учун атиги йигирма кадамча қолди. Кўнгил ажиб туйғудан сармаст. Тўғри-да, суюмлисининг васлига эришиш учун не-не йўлларни босиб ўтмади, не-не машаққатларни бошидан кечирмади... Шу пайт аёл яна бир бор ортига қайрилиб боқди, кейин яна олдинга одимлади, кейин эса чакқон ҳаракатлар билан зинапоярлардан чопиб тушиб, эски бир хароба кулбанинг кумуш рангли дарвозаси ортида кўздан ғойиб бўлди. Бошқа пайт бўлганида-ку, йигит шу жойда тўхтаб қолган бўларди... Ҳозир эса орқага йўл йўқ... У ҳам севгилисининг ортидан қадамбақадам бирма-бир зиналардан тушиб, ҳалиги кумушранг эшикдан ичкарига кириб кетди.

Ичкарида эса қоп-қоронғи зулмат. Бироз тургач, унинг кўзлари аста-секин қоронғиликка мослашди. Аёлнинг қадам излари яна бир эшик то-

мон туташиб кетганини кўрди. Эшик ортидан ярк этган нур кўринди. «Хайрият, ёруғлик ҳам бор экан-ку», деганча аста хона ичига кирди. Бундай уйни у умрида кўрмаганди. Кенг хона, деворларига осма чироқлар ўрнатилган. Эшик рўпарасидаги ўриндикда юмшоққина пар ёстикқа суянганча қалб ўғриси – ҳалиги қоп-қора либосдаги аёл ястаниб ўтирибди. Унинг чап томонида қудук бор эмиш.

«Эшикни маҳкамроқ ёпинг-да, – дея бўғик овозда шивирлади аёл, – калитни менга олиб келинг».

Йигит аёлнинг буйруғини сўзсиз бажарди. Кейин аёл унга қўли билан қудукни кўрсатиб ишора қилди: «Калитни қудукқа ташланг». Фикрлашга ожиз ақлнинг бир чеккасида соғлом тафаккур ялт этиб чакнагандек бўлди-ю, бироз иккиланиб қолди. «Қани, бўлақолинг, – дея кулди аёл. – Ахир менинг ортимдан келаётганингизда, ибодатларни қолдираётганингизда ҳеч иккиланмаган, хавфсизрамаган эдингиз-ку...» Орага оғир сукунат чўмди, бир оғиз гапиришга ақл ҳайрон, тил эса лол. Чорасиз йигит қудук тубига бир назар ташлади-да, калитни астагина пастга улоқтирди. Шу пайт юрак қафасдан чиққудек типирчилаб, танаси титроқдан зир-зир титрай бошлади. Аллақандай даҳшат ва нохушликни сезгандек, қалб бесаранжом. Вақт эса ўтиб борарди. Негадир бирорта ҳам товуш эшитилмади. Сукунат, жим-житлик...

«Мана энди мени кўрадиган, юзимга боқадиган вақт келди, – дея аёл юзидаги пардасини кўтарди. Йигитнинг кўз ўнгида дурқун ва гўзал юзли, хўшрўй аёл эмас, балки юзларини ажин босган, бадбашара кампир намоён бўлди. – Менга яхшилаб, диққат билан назар сол. Менинг исимим Дунё! Мен мана шу Дунёман. Мен сенинг муҳаббатинг ва севгилингман... Маълум бир муддат шу ерда мен билан бирга қолсан. Бу жой сенинг қабринг. Хуш келибсан!»

Дунё қаҳ-қаҳ отиб кулди. Унинг танаси тутунга айланиб кетгунича кулаверди, қаҳ-қаҳ отаверди.

Чироқларнинг бир-бир ўчаётганига қараганда, Дунё яна қай бир кўнгиллар, қай бир манзилларни қоралаб, зулмат аро кетиб борарди...

Ойдинхон ВАҲОБЖОН қизи тайёрлади.

ЗАКИЙ ОЛИМ

Кунлардан бир кун Имом Абу Ҳанифа яшайдиган маҳаллада ўғрилиқ содир бўлибди. Кечқурун ўғрилар ишини битириб чиқиб кетаётганда, уй эгаси уларни таниб қолибди, қараса, масжидга чиқадиган бир киши. Аммо буни билган ўғрилар уй эгасига бизни айтмайсан, деб дўк қилиб, қасам ичириб чиқиб кетишибди. Жабрдийда эса нима қилишини билмай қолибди. Ўғрини айтай деса, қасам ичган, айтмай деса, мол-мулкидан айрилган.

Кундузи Имом Абу Ҳанифанинг хузурига бориб, бўлган воқеани айтиб берибди. Имом ҳам унинг сўзларини эшитиб бўлиб, «Намоз пайтида масжидга яқинларингдан олиб кел», дебди. Ўзи ҳам бир неча кишилар билан ўша масжидга чиқибди.

Намоз ўқиб бўлинганидан сўнг масжидни Имом Абу Ҳанифа ва жабрланган кишининг одамлари ўраб олиб, барчани бир эшикдан бирма-бир чиқаришибди. Шунда Имом Абу

Ҳанифа: «Масжиддан кишилар чиқиб келаётганда ўғри бўлмаса, «Йўк», дейсан. Ўғрини кўрганингда жим бўласан, индамайсан, имо-ишора ҳам қилмайсан», дебди. Келишиб олингандек, намозхонлар бирма-бир чиқарилибди. Жабрланган киши ўғри чиқмагунча «Йўк», деб турибди. Ўғри келганда эса жим турибди ва ўғри тутиб олиб кетилибди. Маҳкамада барча айбларини тан олиб, ўғирланган нарсаларни қайтариб берибди.

Шундай қилиб, Имом Абу Ҳанифа кишининг ботил бўлса-да, қасамини буздирмасдан ўғрининг айбини фош қилибди. Бу эса олимнинг фойдали илм соҳиби эканига далолат қилади.

*Абдуллоҳ Сабазмунининг
«Кашф ал-осор фи маноқиб
Абу Ҳанифа» асари*

Аёл бахти

(Боши ўтган сонда)

Безовталиқ, қайғу ва аламни кетказадиган сабаблардан бири – сўз, ҳаракат ва барча яхшиликлар билан эҳсон (яхшилик) қилишдир. Аллоҳ таоло яхши одамдан ҳам, ёмон одамдан ҳам қилган яхшиликларига қараб қайғу ва ғамларини кетказади. Бирок мўминнинг бу борада ҳам кўп насибаси бор. Унинг яхшиликлари самимийлик ва савобни умид қилиш билан ажралиб туради. Яхшиликни ният қилгани учун ҳам Аллоҳ таоло мўминга яхшилик қилишни енгил қилиб, ихлос ва савобни умид қилишига қараб зарарларни даф қилади. Аллоҳ таоло деди:

«Уларнинг кўплаб махфий суҳбатларида яхшилик йўқ, садақага, маъруфга ва одамлар орасида ислоҳга буюрган кишигина бундан мустасно. Ким буни Аллоҳнинг розилиги учун қилса, албатта, унга буюк ажр берурмиз» (Нисо сураси, 114-оят).

Аллоҳ таоло бу ишлар шу ният билан қилган кишилардан содир бўлсагина яхшилик бўлишидан дарак берди. Яхшилик яхшиликни келтиради ва ёмонликни даф қилади. Савоб умидида бўлган мўминга Аллоҳ таоло катта ажр беради. Алам, ғам ва қайғунинг йўқолиши ҳам катта ажрлардандир.

Фасл

Асабларнинг таранглиги ва баъзи мусибатлар сабабли қалбнинг машғул бўлишидан вужудга келган безовталиқни даф қилиш сабабларидан бири – фойдали бўлган иш ва фикрлар билан машғул бўлишдир. Бу қалбни безовта қилган нарсалардан чалғитади. Гоҳида шу сабабли киши қайғу ва аламга сабаб бўлган нарсаларни унутади ва қувониб, ишлардаги фаоллиги ортади. Бу сабаб мўмин ва кофир ўртасида муштаракдир. Бирок мўмин иймони, ихлоси (самимийлиги), ўргатиш, ўрганиш ва қилаётган хайрия ишлари ибодат бўлса ибодат қилиши, дунёвий ишлар ёки одатлар бўлса, яхши ният билан адо этиши ва буларнинг ҳаммаси Аллоҳ таоло учун бўлишида У Зотдан ёрдам сўраши билан ажралиб туради.

Шунинг учун ҳам ғам, қайғу ва аламларни кетказишда уларнинг катта таъсири бордир. Безовталиқ ва мусибатлар сабабли турли касалликларга мубтало бўлган қанча-қанча одамлар борки, бу касалликларнинг давоси ушбу безовталиққа сабаб бўлган сабабларни унутиш ва муҳим ишлар билан шуғулланишдир.

Табийки, шуғулланиладиган иш одамнинг қалби хоҳлаган ва муштоқ бўлган иш бўлиши керак. Шундагина мақсадга эришиш осон бўлади. (Аллоҳ барча нарсаларни Ўзи яхшироқ билади).

4. Безовталиқ ва ғамни кетказадиган сабаблардан бири – фикрни кундалиқ ишлар учун жамлаш,

келажакда бўладиган нарсалар ва ўтмишда бўлган қайгулар ҳақида ўйламасликдир. Шунинг учун ҳам Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ғам ва қайғудан паноҳ сўрадилар. Қайғу – қайтариш ва топиш мумкин бўлмаган ва ўтмишда бўлиб ўтган ишлардир. Ғам эса келажакда бўладиган хавф сабабли пайдо бўлади. Шунинг учун ҳам банда бугунининг кишиси бўлиб, ўша куннинг ислоҳи учун барча куч-қувватларини жам қилади. Зеро, бунинг учун қалбни жам қилиш амалларни жам қилишни тақозо этади ва банда шу билан ғам ва қайғуларидан халос бўлади.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо қиладиган бўлсалар ёки умматларига бирон дуони ўргатмоқчи бўлсалар, Аллоҳдан ёрдам сўраш ва У Зотнинг фазлини умид қилиш билан бирга, дуода ҳосил бўлишини умид қилган нарсасининг ҳосил бўлиши учун ва даф бўлишини умид қилган нарсасидан қутулиш учун ҳаракат қилишга ундар эдилар. Чунки дуо ва ҳаракат бир-бирига боғлиқдир. Банда дин ва дунёда фойдали бўлган нарсаларга интилиб, мақсадининг муваффақияти учун ёрдам сўрайди. Зеро, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Сизга фойдали бўлган нарсалар учун тиршинг. Аллоҳдан ёрдам сўранг ва қўрқманг! Сизга бирон бир мусибат етса, «Агар ундай қилсам, бундай бўлар эди», деб айтманг. Балки Аллоҳ шундай тақдир қилибди, У хоҳлаган нарсасини қилади», деб айтинг. Чунки «агар» сўзи шайтоннинг ҳаракат йўлларини очади».

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳар бир ҳолатда фойдали ишларга буюриш, Аллоҳдан ёрдам сўраш ва ялқовликка сабаб бўладиган ожизликка бўйсунмаслик билан ўтган ишларга бўйсунуш ва Аллоҳнинг қазо ва қадарини мушоҳада қилиш ўртасини жам қилдилар.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ишларни икки қисмга ажратдилар.

Биринчи қисм: Банда бутунлай ёки қисман эришиш, ёки даф қилиш, ёки енгиллатиш учун ҳаракат қилиши мумкин бўлган ишлар.

Банда бу ишларда маълум бир ҳаракатларни қилиши ва Роббидан ёрдам сўраши мумкин.

Иккинчи қисм: Банда ҳаракат қилса-қилмаса бўлиши муқаррар бўлган ишлар.

Банда бу ишлар учун хотиржам, рози ва таслим бўлади.

Шубҳасиз, бу асосга риоя қилиш қувончининг ҳамда ғам ва қайғулар йўқолишининг сабабларидандир.

Фасл

Хотиржамлик ва қалбнинг сурурига сабаб бўладиган нарсалардан бири Аллоҳ таолони кўп эслашдир. Чунки хотиржамлик, қалбнинг сурурида, қайғу ва ғамни кетказишда бунинг катта таъсири бор. Аллоҳ таоло марҳамат қилади: «Огоҳ бўлингким, Аллоҳнинг зикри ила қалблар ором топура!» (Раъд сураси, 28-оят).

Банда Аллоҳнинг савоби ва розилигини умид қилгани учун ҳам бу ишларда Аллоҳни зикр қилишнинг катта фойдаси бор.

Аллоҳнинг зоҳирий ва ботиний неъматлари ҳақида гапириш ҳам қалбнинг хотиржамлиги ва суруридир. Бу неъматларни билиш ва улар ҳақида сўзлаш билан Аллоҳ таоло ғам ва қайғуни даф қилади. Аллоҳ таоло бандаларини бу неъматларга шукр қилишга ундайди. Зеро, шукр неъматларнинг энг олий мақомларидан биридир. Ҳатто фақирлик, бетоблик ва бундан бошқа мусибатлар ичида бўлса-да, банда Аллоҳ таолонинг берган беҳисоб неъматлари билан бошига етган мусибатни таққослар экан, неъматлар олдида бу мусибатнинг асари ҳам қолмайди. Балки Аллоҳнинг имтиҳон учун берган қийинчилик ва мусибатлар сабрли, рози ва тақдирга бўйсунган банда учун енгил бўлади. Банданинг мусибатлар эвазига ажру савоблар олиши, Аллоҳга сабр ва розилик каби вазифаларни ибодат қилиб адо этиши аччиқ нарсаларни ширин нарсаларга айлантиради. Натижада ажру савобнинг ҳаловати сабрнинг аччиқликларини унуттиради.

Бу борадаги энг фойдали бўлган нарса Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам йўллаган ишни амалга оширишдир. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: «Сизлар ўзингиздан пастдагиларга қаранглар, ўзингиздан юқоридагиларга қараманглар. Чунки Аллоҳнинг сизга берган неъматларини камситишингиз мумкин». Банда бу насихатларни кўз ўнгига келтирар экан, офият ва сабаблари ҳамда ризк ва сабабларида қандай ҳолатда бўлмасин, ўзининг махлуқотлар ичида нақадар юксак мақомда эканини билади, натижада унинг безовталиги, қайғуси ва ғамлари йўқолиб, Аллоҳнинг буюк неъматларига бўлган сурури ва қувончи зиёда бўлади. Банда Аллоҳнинг зоҳирий ва ботиний, диний ва дунёвий неъматлари ҳақида тафаккур қилар экан, Роббининг кўп яхшиликларни бериб, кўп ёмонликларни даф қилганини билади. Шубҳасиз, бу ғам ва қайғуларни кетказиб, қувончларни келтиради.

АЛЛОҲДАН ҚЎРҚ, ТАҚВО ҚИЛ!

Эй муслима синглим! Сўзларимга кулоқ тут! Бу кичик насиҳатим сенинг ва менинг охиратим учун манфаатлидир. Асло бу насиҳатни кичик санама, чунки бу насиҳат сени жаннат йўлларига бошлайди. Эй муслима синглим! Дунёда ҳеч инсон таърифини айтиб тугата олмайдиган, неъматлари туганмас маконга эга бўлишни хоҳлайсанми? Аллоҳдан қўрққин, тақво қил! Шубҳа йўқки, жаннат тақводорларникидир. Гарчи бу тақво бизнинг замонамиз одамлари ичида камайиб кетаётган бўлса ҳам, гарчи бу қўрқув замонамиз одамлари ичида йўқолиб кетаётган бўлса ҳам, сен Аллоҳдан қўрқувни бир лаҳза унутма. Чунки саҳобаи киром розияллоҳу анҳумга, солиҳ инсонлар раҳматуллоҳи алайҳимга «Аллоҳдан қўрққин», дейилса, ҳар қандай ҳолатда бўлсалар-да, ўзларини йўқотиб қўяр, қилаётган ишларидан тўхтаб қолар эдилар. Улар бугунги бозорларда харидорларни алдаб: «Биз Худодан қўрқамиз», деб ўтмайдиган молларини ўтказаётган савдогарлар каби эмас эдилар. Аммо амалларида беҳосдан ножўя ҳаракатлар содир бўлганда, «Эй фалончи, Аллоҳдан қўрққин», дейилса, шунинг ўзи кифоя эди. Қилаётган амалларидан тўхтар, Аллоҳдан қўрқиб, титраб йиғлар эдиларки, уларни овутувчи бирор киши топилмай қоларди.

Эй муслима синглим! Дунёда қилган ҳар бир амалинг учун сўраладиган, одамлар даҳшатдан терлари ичра ғарқ бўладиган маҳшар куни яқин. У кунда Аллоҳнинг Арши соясида сояланадиганлардан кўпчилиги тақводорлар, Аллоҳдан қўрқиб, ёмон амаллардан ўзларини тиядиганлардир.

Эй муслима синглим! Тақво, Аллоҳдан қўрқув сени икки дунё саодатига йўллайди. Бу дунёда ҳам Аллоҳнинг марҳаматига эришасан. Ўзинг билмаган жойдан неъматлар ёғилур.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади:

«Албатта, Аллоҳ бир қавмдаги нарсани, токи улар ўзларидаги нарсани ўзгартирмагунларича, ўзгартирмас» (Раъ сураси 11-оят).

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Бану Исроиллик бир киши ҳақида айтиб бердилар: «У Бану Исроилликларнинг биридан минг динор қарз сўради. Шунда у: «Менга гувоҳлар келтир, уларни гувоҳ қилай», деди. У: «Гувоҳликка Аллоҳнинг Ўзи кифоя қилади», деди. «Бўлмаса менга кафил келтир», деди. «Кафилликка Аллоҳнинг Ўзи кифоя қила-

ди», деди. У: «Тўғри айтдинг», деди-да, унга ўша нарсани маълум муддатга берди. У денгиз орқали йўлга чиқиб, юмушини битирди. Кейин у (қарз берган киши) белгилаган муддатда унинг олдига етиб келиш учун мингани улов излашга тушди, бироқ бирорта ҳам улов топа олмади. Шунда у бир ёғочни олиб, уни ўйди-да, унга минг динорни ва унинг эгасига ўз номидан бир хатни жойлаб, ўрнини маҳкамлади. Кейин уни денгизга олиб борди-да: «Аллоҳим! Албатта, Сен биласанки, мен фалончидан минг динор қарз олган эдим. Шунда у мендан кафил сўраганида «Кафилликка Аллоҳнинг Ўзи кифоя қилади», дедим. У Сенга рози бўлди. У мендан гувоҳ сўраган эди: «Гувоҳликка Аллоҳнинг Ўзи кифоя қилади», дедим. У Сенга рози бўлди. Мен унинг нарсасини унга жўнатай деб улов топиш учун бор кучим билан ҳаракат қилдим, эплай олмадим. Мен уни Сенга топширдим», деди ва уни денгизга отди, (ёғоч денгизда) оқиб кетди. Кейин (ўша одам) қайтиб кетди. Ўшанда у ўз юртига йўлга чиқиш учун улов излаётган пайтда унга қарз берган киши ҳам молини келтирган бирор улов келиб қолгандир, деган умидда бир кўздан кечириш учун (соҳилга) чиқиб келган эди. Қараса, ичида пули бор бояги ёғоч. Уни ўтин қилиш учун уйига олиб кетди. Сўнг уни

арралаган эди, пул билан хатни топди. Кейин у қарз берган ўша киши минг динор қўтариб келиб: «Аллоҳга қасамки, пулингни ўзингга етказиб келиш учун улов излаб, бор кучим билан тинимсиз ҳаракатда бўлдим, бироқ ушбу миниб келганимдан аввал бирорта ҳам улов топа олмадим», деди. У: «Менга бирор нарса жўнатганмидинг?» деди. «Сенга ушбу миниб келганимдан аввал бирорта ҳам улов топа олмадим, деяпман-ку», деди. «Аллоҳ ёғочда жўнатган нарсангни сенинг номингдан ўтаб бўлди. Энди минг динорни олиб, тўғри кетавер!» деди».

Мана сенга Аллоҳнинг «Ким Аллоҳга тақво қилса, унинг йўлини очиб қўядир. Ва унга ўзи ўйламаган тарафдан ризқ берур» (*Талоқ сураси, 2-3-оятлар*) деган сўзига мисол.

Эй муслима синглим! Аслида биз нақд деб ўйлаётган бу дунё нақд дунё эмас. Биз насия деб ўйлаётган охират дунёси нақддир. Унда нақд жаннат бор. Унда нақд неъматлар бор. Бу дунёда кўп нарсаларга эриша олмаслигинг, эртага бир ишни қиламан, деб бугун вафот этишинг мумкин. Охират ундай эмас, жаннат ундай эмас. Эй муслима синглим, жаннат абадийдир. Жаннат нақддир. Аллоҳдан қўрқиб, тақво йўлини тутгин.

Дилором тайёрлаган.

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, ФАРЗАНД ТАРБИЯСИГА МАСЪУЛ АЗИЗЛАР!

Бугунги кунда фарзанд таълим-тарбиясида уларнинг хотираларини ривожлантириш, ўқиш тезлигини ошириш асосий ўрин эгаллайди.

Бугун биз сизларга онг ва хотирани ривожлантириш учун интеллектуал ўйин тарзида олиб бориладиган машқларни келтириб ўтамиз.

Тез эслаб қолиш методикаси бош мия ярим шарларининг ассиметриясига асослангандир. Чунки миянинг ўнг томон ярим шари ҳиссий, образли ўзлаштиришга, чап томон ярим шари эса мантиқий ўзлаштиришга жавоб беради. Хотира мустаҳкамланиши учун икки томон ярим шарлари бир вақтда ишлаши керак. Атроф-оламни барча сезги аъзолари иштирокида кенг қамровда ўрганиш боланинг хотирада сақлаб қолиш қобилиятини ривожлантиришда самарали натижа беради. Хотирани ҳар ҳафта тест орқали назорат қилиш бу борада энг самарали усуллардан биридир. Ҳар галги тестларнинг натижаси аввалгиси

билан солиштирилса, болада ўзига ишонч, дарсларга иштиёқ ортади.

1-тест. Боланинг ёшига қараб 3 ёки 5тадан 10тагача бўлган тоифадosh сўзларни болаларга ўқиб эшиттирилади. Ҳар бир сўз орасида 5 ёки 10 сония тўхтаб туриш аҳамиятлидир.

Энди эса улардан айтилган сўзларни сиз айтган тартибда такрорлашларини сўранг. Ҳар бир сўз учун 1 балл берилади. Агар унутилса, 1 балл олиб ташланади, агар ўрни алмашган бўлса, 0,5 балл берилади.

2-тест. Худди шу тарзда олиб борилади, фақат сўзлар ўрнига сонлар айтилади.

3-тест. Образлар ёрқинлиги даражасини қуйидагича текшираамиз. Бола кўзларини юмиб, бирор гулни (ёки бошқа бирор предметни) ўз тасаввурига суянган ҳолда чизади. Баллар қуйидагича қўйилади:

Боланинг реакцияси	Балл
<i>Кўрмаяпман</i>	0 балл
<i>Тезда гойиб бўлаётган сушт чизгилар</i>	1 балл
<i>Аниқ-тиниқ тез гойиб бўлувчи чизгилар</i>	2 балл
<i>Мустаҳкам оқ-қора образ</i>	3 балл
<i>Мустаҳкам рангли образ</i>	4 балл
<i>Мустаҳкам рангли образни кўзи очиқ бўла туриб кўраётган бўлса</i>	5 балл
<i>Агар 6 баллик чизгиларни фантазия билан ўзгартира олса</i>	6 балл

Бу тестни кунда ёки кун ора ёки ҳафтада бир марта самараси билингунча ўтказиш мақсадга мувофиқдир. Болани янада қизиқтириш учун бир катта варақка ёрқин рангларда унга қўйилган балларни ёзиб, унга кўринадиган жойга осиб ёки ёпиштириб қўйинг. Яна бир маслаҳат: бу баллар ёзилган варақни таомланадиган жойга осинг, ва тайёрланган озуқаларнинг

таркибидаги витаминларнинг фойдаларини, бу витаминлар балларининг ошишига сабаб бўлишини тушунтиринг. Шунда у хотиранинг ривожини фойдали бўлган сабзавот ва меваларни, ҳар қандай таомни ейишдан бош тортмасдан, мамнунлик билан ея бошлайди.

Нозима

АБУ ТУРОБ

(Боши ўтган сонда)

Али: «Бобожон, боя мен сиздан «Нима учун менга «Абу Туробга ўхшаган бўлгин», дедингиз?» деб сўраган эдим, жавоб бермадингиз. Абу Туробнинг менинг исмим билан нима алоқаси бор?» деди.

Қария сал нарироқдаги боғни бир кўздан кечириб олгач, соқолини силай туриб деди:

«Сизларнинг муштлашаётганингизни кўрганимда, сенга «Абу Туробга ўхшаган бўлгин», дедим. Чунки сенинг исминг Али. Расулulloх соллalloху алайхи васалламнинг амакиларининг ўғиллари Али ибн Абу Толиб розияллоху анхунинг кунялари Абу Туроб бўлган.

Шунда ҳамма болалар бараварига: «Соллalloху ва саллама ғалаа Росулинал карим ва аалихил киром ва розияллоху бан саҳобатиҳи ажмаийн», дейишди (Аллох карамли Расулимизни, у зотнинг мухтарам оли байтларини ёрлақасин, салавот йўлласин, у зотнинг барча саҳобаларидан рози бўлсин).

Қария сўзида давом этиб: «Али розияллоху анху бақувват, кучли паҳлавон саҳобалардан бири эдилар, шунга қарамай, дўстлари ва тенгдошларига, айниқса улардан бўлган заифхолларга нисбатан юмшоқ эдилар, у киши ёмонлик қилганларни кечирар, мухтожларга ёрдам берар эдилар», деди.

Али оқсоқол айтган ҳамма нарсани ўйлаб кўриб, унинг ниятини тушунди.

Оқсоқол Али билан муштлашмоқчи бўлган болага бурилиб қараб:

«Сенинг исминг Умар, шундайми?» деди.

Бола хайрон бўлиб:

«Ҳа, бобо, лекин исмимни қаердан билдингиз?» деди.

«Тўғрисини айтсам, ҳамма болаларни танимайман. Фақат масжидга ҳар доим келадиганларнинг исмини бир-бирларини чақирганларидан ёдлаб оламан».

Қария ўзига хайратланиб қараб турган болаларга бир-бир назар солиб чиқди. Сўнгра ҳассасининг учи билан улар тарафга бирма-бир ишора қилиб:

«Сенинг исминг Аммор, сен Саъдсан, сен Абдулазиз, сен Муҳаммад, сен эса Убайда», дея ҳаммаларининг исmlарини айтиб чиқди. Болаларнинг сони ўнтадан кўпроқ эди.

Болалар қариянинг ниҳоятда эътиборлилиги ва хотираси кучлилигидан хайрон бўлиб туришарди.

Оқсоқол гапини давом эттириб:

«Али ва Умарнинг тортишаётганларини кўрганимда, Алига: «Абу Туробга ўхшаган бўлгин!» дедим. Унинг худди Али розияллоху анху каби чин муҳаббатли, вафодор, ҳимоячи, ҳақиқий дўст бўлишини, дўсти Умар билан уршиш ўрнига уни бошқа ёмон болалардан ҳимоя қилишини истаган эдим. Чунки ҳазрати Али дўсти ҳазрати Умар ибн Хаттобга ҳаққоний, вафоли, мухлис дўст бўлган эди. Аллох ҳаммаларидан рози бўлсин. Бир-бирларини ёқтирмайдиган хусуматчи бўлишларини хоҳламадим», деди.

Саволлар:

1. Нима учун оқсоқол Алига: «Абу Туробга ўхшаган бўлгин», деди?

А. Чунки у тупроқ ўйнар эди.

Б. Чунки унинг исми Али эди. Абу Туроб эса, Али ибн Абу Толиб розияллоху анхунинг исmlари.

В. Чунки у уни эркаламоқчи бўлди.

2. Оқсоқол Али розияллоху анхуни қандай сифатлади?

А. Бақувват жисмли, дўстларига юмшоқ.

Б. Ғазаби қаттик.

В. Таом берувчи карамли киши.

3. Али билан муштлашмоқчи бўлган боланинг исми нима?

А. Усмон.

Б. Саъд.

В. Умар.

4. Оқсоқол маҳалладаги болалардан кимларни табир эди?

А. Ҳаммаларини.

Б. Кўпларини.

В. Улардан масжидга мунтазам келадиганларини.

«Мабарроту ал-Али ва ал-асҳабиҳи» муассасасининг «Қария ва дўстлари» журналичидан. Одинахон Муҳаммад Юсуф таржимаси

АКСИРИШ ВА ЭСНАШ ОДОБИ

Аксиришнинг ҳам ўзига яраша одоблари бор.

Акса уриб, Аллоҳга шукр қилган мусулмонга мусулмон биродарлари жавоб қайтаришлари лозим. Абу Хурайра розияллоху анху Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламдан шундай ривоят қиладилар: «Мусулмон кишининг ҳар бир мусулмон устида олти ҳаққи бор. Бир-бирига дуч келганда салом бериши, бири чақирганда иккинчиси «Лаббай», деб бориши, маслаҳат сўраганда унга панд-насиҳат қилиши, аксириб, Аллоҳга ҳамд айтганда жавоб қайтариши, бири касал бўлганда иккинчиси бориб кўриши, мусулмон вафот этганда жанозасига бориши лозим».

Бу ҳадиси шарифдан мусулмонлар бир-бирига меҳрибон бўлишлари лозимлигини билиб оламиз. Имом Бухорий Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламдан шундай ривоят қилади: «Албатта Аллоҳ таоло аксирганларни яхши кўради ва эснаганларни ёмон кўради. Бирорта мусулмон аксириб, Аллоҳга ҳамд айтганда, буни эшитган ҳар бир мусулмоннинг «Ярхамукаллоху», деб жавоб қайтариши унинг гарданидаги бурчдир. Эснаш эса шайтондандир. Бирортангиз эснамоқчи бўлсангиз, тоқатингиз етгунча қайтаринг, чунки эснасангиз, шайтон устингиздан кулади».

Имом Бухорий ривоят қилган бошқа бир ҳадисда эса бундай дейилади: «Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам: «Ичларингизда бирортангиз аксирса, «Алхамдулиллах», десин, буни эшитган биродари эса «Ярхамукаллоху», деб жавоб қайтарсин. Шунда аксирган киши «Яхдикумуллоху ва йуслих балакум», яъни «Аллоҳ хидоятга бошласин ва қалбингизни ислоҳ қилсин», деб дуо қилсин», дедилар».

Саҳоба Саъид ибн ал-Худрий ривоят қилган ҳадисда эса бундай дейилган: «Ораларингизда бирон киши эснаса, қўли билан оғзини беркитсин, чунки шайтон оғзига қиради».

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам аксирганларида қўллари ёки этаклари билан оғизлари-

ни беркитар эдилар. Бу жуда яхши одат, чунки киши аксирганда оғзидан тупук сачраши мумкин ёки қаттиқ аксириб, атрофдаги кишиларни чўчитиб юбориши мумкин. Юзи ва оғзи беркитилганда эса овози пасаяди. Киши аксирганда «Алхамдулиллаҳи ала кулли ҳал» ёки «Алхамдулиллаҳи Роббил аламин», дейди. Акса уриш беморлик эмас, у танисоғлик аломатидир, шунинг учун аксириб, Аллоҳга шукр қилган кишига «Ярхамукаллоху», яъни «Аллоҳ сизга раҳм-шафқат қилсин», деб дуо қилинади. Аксирган киши «Алхамдулиллах», демаса, унга жавоб қилинмайди. Анас розияллоху анхундан шундай ривоят қилинади: «Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг олдида икки киши акса уришди. Набий соллаллоху алайҳи васаллам улардан бирига «Ярхамукаллоху», яъни «Аллоҳ сенга раҳм қилсин», деб жавоб қайтардилар. Иккинчисига эса жавоб бермадилар. Шунда у: «Эй Аллоҳнинг Расули, унга жавоб қайтардингиз, менга эса ҳеч нарса демадингиз, сабаби нима?» деб сўради. Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «У Аллоҳга шукр қилди, сен эса шукр қилмадинг», дедилар». Демак, бирорта мусулмон акса уриб, Аллоҳга шукр айтса, унга уч мартагача жавоб қилинади. Уч мартадан ошса, унга жавоб қайтарилмайди.

Акса урган кишига «Соғ бўлинг», деб қўйиш руслардан ўтган. Уларнинг фикрича, аксириш беморлик белгисидир. Набий соллаллоху алайҳи васалламдан ривоят қилинган ҳадислардан бирида шундай дейилади: «Биродаринг аксириб, Аллоҳга шукр қилса, унга жавоб қайтар, агар унинг аксириши учтадан ошса, у тумовдир».

*«Ислом одоби ва маданияти»
китобидан олинди.*

ЁҒЛАР ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ

Бизларга инъом этилган барча неъматлар хикматлидир. Саломатлик саҳифамизда сизларни табиий ўсимликлар ёғи ва уларнинг фойдалари, хусусан терига таъсири хусусида ўртоқлашамиз.

Ҳозирги кунда барча ўсимликлардан турли ёғлар олиними йўлга қўйилди. Бунга асосий сабаб, у даволанишнинг табиий усулида қўл келишидир.

Ширин бодом ёғи (Сладкое миндальное) – терини юмшатиб, соғломлаштиради, барча ёшдаги турли териларга мос келади.

Жожоба ёғи – терининг чўзилувчанлигини (эластиклигини) оширади ва юмшатади; терининг куёшда куйишида ва экземада қўлланилади.

Бугдой ёғи – қуруқ терилар учун фойдали бўлиб, уни тез тиклаб беради.

Смородина (қорағат) баргининг ёғи – куёшда куйишда, кичик жароҳатларда ва шилинишларда, куёшнинг салбий нурларидан терини муҳофаза қилишда яхши натижа беради.

Зайтун ёғи – терини тинчлантиради ва исиб кетишидан сақлайди. Бўғим оғриқларида қўлланилади. Ҳамда уқалаш жараёнида энг қўл келадиган ёғ ҳисобланади.

Кокос ёғи – Ҳиндистонда азал-азалдан буён ундан кичик болаларни уқалашда фойдаланилади. Бизнинг иқлимда уни эритиб ишлатиш лозим. Бу ёғнинг таркибида намлик катта миқдорда бўлгани учун у қуруқ териларга ниҳоятда фойдалидр.

Бизнинг иклимда седана ёғи, аччиқ бодом ёғи, кунжут ёғи, саримсоқ ёғи ва канакунжут (косторовая) ёғлари тана аъзоларига қараб қўлланилади.

Терининг терлайдиган ва турли тошма тошган соҳалари учун седана ёғи фойдали хисобланади. У барча дардларга даво, ҳатто бурун бўшлиғига суртилса, хиди ҳам бронхдаги, гаймор бўшлиқларидаги ел ва шу каби барча чиқиндиларни ташқарига чиқиб кетишида самарали фойда беради.

Юзни косметик уқалашда бодом ёғи ва зайтун ёғлари қўлланилса яхши натижаларга эришилади.

Бўғим оғриқларида, қош ва киприкларни ўстиришда канакунжут ёғидан фойдаланилади.

Соч тўкилишига қарши саримсоқ ёғи, седана ёғи, канакунжут ёғи ва аччиқ бодом ёғи кабилардан фойдаланилса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Ёғнинг вазифаси уқалаш жараёнида тери орқали сўрилиб, сингиб, организмдаги шлакларни ташқарига чиқариб, тозалашдир.

Гуллардан олинган ёғлар асосан косметик уқалашда, ароматерапияда инсоннинг асаб тизимини тинчлантириб, ўзини бўшаштиради ва танани рухлантиради. Натижада организм ёшаради ва албатта, тана ўзини енгил ҳис этади.

Демак, ёғларнинг хидлари ҳам кишига ўзгача таъсир этар экан.

Агар болалар бурни оқиб қолса уларга бодом ёғини 1-2 томчидан уч маҳал томизиб, сўнг бурун учига седана ёғи суртилса, бурун бўшлиғидаги шиллиқ қават соғлом пушти рангга кириб, нафас олиши яхшиланади, организм кислородга тўйиниб, тез тузалади. Албатта, биз фарзандларимиз ва яқинларимизни ёғлар билан даволашни истасак, уларни шифокор ёки фармацевт маслаҳати билан харид қилсак, мақсадга мувофиқ бўлади.

*Йаҳдикумуллоҳ ва йашификум,
саломат бўлайлик.
Нозима тайёрлади*

МЕХНДИ

Сочни хина билан бўяш ҳаммага таниш ҳолат. Бироқ хинани яна ҳам «шарқона» қўллаш усуллари мавжуд. Бу – мехнди, яъни хина билан терига расм солиш. Европада бу нарса бироз бошқача кўриниш олган, яъни хина билан татуаж қилиш; бу нарса моҳиятига кўра нотўғри ҳисобланади. Мехндининг татуаждан фарқи шундаки, у инсоннинг табиий ҳолатини ўзгартирмайди. Исломда татуаж ман қилинган, лекин хинани терини безаш учун қўллашга рухсат берилибгина қолмасдан, балки бу маҳбуб амаллардан саналади.

Кишилар қадимдан танасини турли нарсалар билан безатиб келишган. Хина билан расм солиш қадимги Бобил, Ассирия, Месопотамия, Юнонистон ва Рим империяси худудларида маълум бўлган. Хина ёрдамида солинган расмлар аёллар учун ажойиб безак бўлиб ҳисобланган. Ундан ҳозирда ҳам Яқин Шарқ, Шимолий Африка, Хиндистон, Покистон томонларда кенг қўлланилади.

Хина билан расм солиш қатъий қоидаларга эга бўлмаган санъатдир, чунки хаттоки расмнинг ранги ҳам пастанинг таркиби ва одамнинг терисига қараб турлича бўлади. Шунга қарамадан, ҳар бир маданият ўз анъаналари ва нақшларига эга. Энг соддалари – чизикчалар, нуқталар ва илмоқчалардан иборат график тарздаги расмлар Шимолий Африка бербераларида учрайди.

Ислом маданиятида йирик ўсимлик кўринишидаги нақшлар афзал кўрилади. Ҳиндистонда эса каштага ўхшаш жимжимадор расмларни ёқтиришади.

Пастани тайёрлаш:

Расмнинг сифати пастанинг сифатига боғлиқдир. Пастани бир кун олдин тайёрлаш лозим, чунки у тайёр бўлиши учун тахминан 24 соат керак бўлади. Бу рецепт 20 грамм хинага мўлжалланган, ундан 100 граммча паста ҳосил бўлади. Бу иккала қўлни тирсаккача безаш учун етарлидир.

Сизга керак бўладиган нарсалар:

- Хина кукуни.
- Янги сиқиб олинган ва сузгичдан ўтказилган лимон суви ёки лайма суви.

- Шакар.
- Хушбўй мой (хоҳишга қараб).
- Кичикроқ пластик ёки шиша косача.
- Ўлчов қошиқчалари.
- Пластик пакетлар.
- Апликатор: медицина шприци (игнализ) ёки кичкина тешикли пластик бутилка, расм солиш учун кенг ясси таёқча (музқаймоқ таёқчасига ўхшаш).

Кечки маҳал:

Аралаштиришдан аввал хинани майда кўзли элакдан ўтказиб олиш керак. Агар сизнинг расмингизда майда чизиклар кўп бўлса, ва расмни шприц ёрдамида чизмоқчи бўлсангиз, бу нарса муҳимдир. Ингичка чизиклар яхши элаб олинган хинадан тайёрланган пастада яхши чиқади.

Фойдаланишдан тахминан 24 соат олдин 20 г хинани шиша косачага солиб, лимон сувидан кўшиб-кўшиб, хина ва лимон суви бир жинсли модда ҳолига келгунича аралаштиринг, қоришмада аралашмай қолган бўлакчалар қолмаслиги керак. Қоришма тайёрланган идишни пластик пакетга ўраб, ҳаво кирмайдиган қилиб ёпинг ва камида 12 соатга илиқ жойга (22-25°C) қўйинг. Қоришмани сув ҳаммомида бироз иситиш ҳам мумкин. Хинани оддий сувга аралаштириш тавсия этилмайди, чунки барглardan бўёвчи моддалар ажралиб чиқиши учун кислотали мухит талаб этилади.

Эртасига эрталаб:

Қоришмани очинг ва унга 1 чой қошиқ шакар кўшинг. Шакар қоришма терига яхшироқ ёпишиши учун зарур. Бундан ташқари, 1 чой қошиқ хушбўй мой ҳам кўшиш тавсия этилади. Одатда хина гулларида олинган мой қўлланилади, лекин бошқа дарахтларнинг мойи ҳам бўлаверади: чой дарахти, апельсин, сандал, лаванда, гвоздика ёки эвкалипт

мойлари шулар жумласидандир. Эфир мойлари қўшилган паста тўқроқ ва турғун ранг қолдиради.

Барча масаллиқларни яхшилаб аралаштиринг. Энди пастага лимон сувидан аралаштириб, керакли қуюқликка келтириш керак бўлади. Лимон сувининг аниқ миқдорини аниқлаш қийин, чунки хинанинг хусусиятлари ҳар хил бўлиши мумкин. Паста қуюқ сметана ёки тиш пастаси кўринишида бўлиши лозим. Қоришмага лимон сувини бир чой қошиқдан қўшиб, керакли қуюқлик ҳолига келгунча яхшилаб аралаштириб туриш керак. Паста ортиқча қуюқ бўлса, аппликатордан сиқиб чиқариш қийин бўлади, суяқ бўлса, расм чаплашиб кетади. Паста суяқ бўлиб қолса, бироз хина кукуни қўшиб, пластик пакетга ўралади ва яна 12 соатга тиндириб қўйилади. Шундан кейин ундан фойдаланиш мумкин бўлади.

Ана энди чизишни бошлаймиз!

Расм силлиқ терида яхши туради, шунинг учун олдин терини спирт билан ёғсизлантириш лозим. Дағал терини пилинг ёрдамида силлиқланг. Шундан кейин терига эвкалипт мойидан 3 томчи суртинг. Эвкалипт мойи тери тешикчаларини яхши очади ва расм яхшироқ тушишига сабаб бўлади.

Агар терингиз нозик бўлса, олдин тест ўтқизинг: тирсакнинг ички томонига эвкалипт мойидан томизиб кўринг. Бир вақтда хинани ҳам синаб кўришингиз мумкин. 12 соатдан сўнг терида ўзгариш бориқлигини текширинг.

Санъат: Расмни турлича чизиш мумкин.

Шаблон техникаси.

Бу усулда кўп марта ёки бир марта ишлатиладиган нақшли трафаретлар қўлланилади. Уларни ўзингиз қалин полиэтилен ёки пластирдан тайёрлашингиз мумкин. Кейин нақшли трафаретни терига скотч ёрдамида ёпиштиринг. Энди трафаретнинг бўш жойларини хинали паста билан тўлдириб чиқинг. Пастани таёқча, чўткача ёки шприц ёрдамида суртиш мумкин. Ўзингиз учун қулай усулни танланг. Агар тубиқдан фойдаланадиган бўлсангиз, аввал тубиқни яхшилаб эзгилаб аралаштириш керак. Тубиқ учидан кичкина тешикча очиб, пастани бир текисда суртинг. Агар хина толалари тешикни тўсиб қўядиган бўлса, уларни игна билан тозаланг. 2 соатдан сўнг трафаретни эҳтиёт бўлиб олиб ташланг. Қўлда қолган хина қатламини пичоқ билан қириб тозаланг. Ювиш мумкин эмас!

Хина терида туриши керак бўлган энг кам муддат – 2 соат, лекин қанча кўп турса, расм шунча ёрқин ва узоқ турадиган бўлади, шунинг учун иложи бўлса, 6-8 соат туриши керак. Бунда вақти-вақти билан хинани шакар қўшилган лимон суви билан ҳўллаб

туриш лозим. Олдинига расм малла-жигарранг тусда бўлади, сўнг секин-аста тўқлашиб, бир-икки кундан сўнг ўзининг максимал жилосига эга бўлади.

Ёдингизда тутинг:

- Хина тананинг «ёпиқ» қисмларида узоқроқ сақланади.

- Лоларанг-қизғиш ранг 24-48 соат сақланади, кейин аста-секин тўқлашиб боради. Бу вақт ичида бўялган жойни совунлаб ювиш тавсия этилмайди.

- Иссиқ ҳарорат расм рангини тўйинган ва давомли қилади, шунинг учун расмни инфракизил лампа ёки куёш нурида қуритинг.

- Энг ёрқин расмларни қўлда ҳамда оёқнинг қафт ва панжаларида ҳосил қилиш мумкин.

- Пигментлар яхшироқ шимилиши учун қуритаётганда расмни вақти-вақти билан шакар қўшилган лимон суви билан ҳўллаб туринг.

- Эртасига расмга яна хина пастасидан суртинг, бу рангни яна ҳам чуқурлаштириб, мустаҳкамлайди.

- Расм ёрқинроқ ва ялтироқ бўлиши учун хина пастаси олиб ташланганидан кейин уни бодом, хантал ёки кунжут мойи билан артинг.

- Расм узоқроқ сақланиши учун қаттиқ терлашдан сақланинг.

- Хина ёрдамида солинган расм узоқ вақтда, 3-4 ҳафтада аста-секин оқариб, йўқола бошлайди. Агар сизга ёқиб қолган расмни сақлаб қолмоқчи бўлсангиз, мутлақо йўқолиб кетишидан олдин расмни қайтадан янгиланг.

- Хина – кучли бўёвчи моддадир! Эҳтиёт бўлинг ва ортиқча бўёқни теридан тезда пахта ёрдамида тозалаб ташланг.

- Кейинги 2-3 кун ичида расмни мой билан артиб туринг, шунда расм ёрқинроқ ва давомлироқ бўлади.

Расм қайси рангда бўлади?

Табиий хинадан солинган расмлар лоларанг, қизғиш, жигарранг тусда бўлиши бўлади. Терининг хусусиятларига қараб ҳам расмнинг жилоси ўзгариши мумкин.

Замонавийликдан бир шингил.

Ҳозирги пайтда хина шампунлар ва чайқовчи воситалар ишлаб чиқаришда ҳам қўлланилади. Хина яхши тозалаш хусусиятига эгадир.

Хина билан ванна қабул қилиш терига чиройли олтинранг тобланиш рангини беради. Яъни у солярининг фойдали ва ёқимли муқобилидир.

Рангсиз хинадан фақат соч учун эмас, тана учун ҳам никоб тайёрлаш мумкин: бу нарса кўкрак ва тана орқасидаги тошмалардан қутулишга ёрдам беради.

Умму Жамила тайёрлади